

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ

İL BRİFİNGİ

OCAK-2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
İL HAKKINDA SAYISAL BİLGİLER.....	5
SOSYAL DURUM... ..	9
1) NÜFUS ve YÖNETİM DURUMU	9
2) EĞİTİM DURUMU.	11
3) SAĞLIK.....	21
4) KÜLTÜR ve TURİZM	27
5) GENÇLİK HİZMETLERİ ve SPOR.....	33
6) MALİYE	37
7) AİLE ve SOSYAL POLİTİKALAR.....	39
8) SOSYAL YARDIMLAŞMA ve DAYANIŞMA VAKIFLARI	42
9) SOSYAL GÜVENLİK	45
10) TAPU ve KADASTRO DURUMU	46
EKONOMİ	47
1) TARIM	47
2) ORMANCILIK	57
3) SANAYİ	59
4) TİCARET	66
5) ENERJİ.....	68
6) BANKACILIK.....	68
7) MİLLİ GELİR ve İSTİHDAM	69
ALTYAPI ve KAMU YATIRIMLARI	71
1) ULAŞIM.....	71
2) ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK.....	71
3) İÇME-KULLANMA SUYU VE KANALİZASYON	75
4) KAMU YATIRIMLARI	75
MAHALLİ İDARELER	83
1) BELEDİYELER	83
SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	84

GİRİŞ

Sakarya; tarihsel zenginliği, coğrafi konumu, ulaşım olanakları, tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde ülke ekonomisindeki payı ve uygun yatırım koşulları ile Ülkemizin önemli illerinden biridir. Sakarya ilinin bilinen tarihi Hititlerle başlar. Anadolu'da ilk siyasi birliği kuran Hititler, bu bölgeyi sınırları içinde bulundurmışlardır. Hitit Devleti iç karışıklıklar ve bölünmeler neticesi yıkılınca, bu bölge Friglerin eline geçti. Dış güçlerin tahrikiyle iç karışıklıklar ve bölünmelerden sonra yıkılan Friglerin yerine bölgeye Lidyalılar hâkim oldular. Persler, M.Ö. 6. asırda Lidya Devletini yenerek Anadolu'nun mühim kısmını işgal ettiler. M.Ö. 4. asırda Makedonya Kralı İskender, Pers Devletini yenerek İran'ı ele geçirdi. İskender'in ölümü üzerine bu bölge, halefleri arasında ihtilaf konusu oldu. Bitinya Krallığı, Makedonya Krallığına karşı İskender'in ölümünden sonra iç bağımsızlığını ilân etti ve bu bölgeye hâkim oldu. M.Ö. 1. asırda Roma imparatorluğu, Bitinya Krallığı ile birlikte bu bölgeyi alarak kendi topraklarına kattı. M.S. 365'te Roma İmparatorluğu ikiye bölününce Anadolu'nun diğer kısımları gibi Bitinya bölgesi de Doğu Roma'nın (Bizans) payına düştü. Altıncı asırda Justinianus, Bitinya bölgesine önem verdi. İslâm orduları, zaman zaman ve bilhassa İstanbul'un fethi için bölgeden geçerken buraları fethetmişlerse de uzun müddet kalamadılar. Ayrıca Sâsâniler de zaman zaman bölgeye akınlar yaptılar.

Sakarya, 1071'de Selçukluların, 1291 yılında ise Osmanlıların egemenliğine girmiştir. 1800'lü yıllardan itibaren Kafkasya ve Balkanlardan göç edenler Sakarya'ya yerleşmiştir. Yakın tarih olan 26 Mart 1921'de Yunan işgaline uğramış olan İl, 21 Haziran 1921'de düşman işgalinden kurtarılmıştır. Eski adıyla Adapazarı olan bu bölgede 1868 yılında belediye teşkilatı kurulmuştur. Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda Kocaeli iline bağlı bir ilçe iken, **22.06.1954** tarihinde Sakarya adıyla il olmuştur. İl belediyesi **06.03.2000** tarihinde Büyükşehir statüsüne kavuşturulmuştur. İlimiz, Marmara Bölgesinde, İstanbul'a 148 km. uzaklıkta, İstanbul-Ankara yolu üzerinde ve İstanbul-Antalya yolu kavşak noktasında bulunması itibariyle coğrafi konum avantajına sahiptir.

Sakarya, tarıma elverişli alanları, yağışlı iklimi, bol içme suyu kaynakları, ovaları, akarsuları, gölleri ve diğer doğal güzellikleri ile yerleşim için uygundur. İlimiz geniş bir alana yayılan ormanlık arazisi ile bu sektörde önemli bir paya sahiptir. Sakarya mısır, fındık ve beyaz et üretimi ile tarımda, ulusal ölçekteki kuruluşları ve organize bölgeleriyle sanayide ve çok sayıda ticari kuruluş ve turizm imkânlarıyla da hizmetler sektöründe yüksek bir potansiyele sahiptir.

Sakarya'nın nüfusu 2015 yılı sonu itibariyle **953.181**'dir.. İl nüfusunun yaklaşık yarısı erkek yarısı da kadın nüfustur. Yıllık nüfus artış hızı Binde **21,7**, İlin yüzölçümü **4.817** Km² olup, Km²'ye İl genelinde **197** kişi düşmektedir. İlimiz nüfus olarak iller arasında 21., yüzölçümü olarak 66. sıradadır.

Sakarya sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre iller arasında **18.** sıradadır. İlimiz Kişisel Mutluluk ve Memnuniyet Düzeyi Endeksine göre **1.** sıradadır. Ekonomi ve Yaşam Endeksine ise **9.** Sıradadır.

İlimiz dış ticarete ÷lkemizin önde gelen illeri arasındadır. Sakarya'daki ihracat yapan KOBİ ve büyük sanayi kuruluşları iller bazında Türkiye'de **8.** sıradadır. **2014** yılında ihracat **2.605.030.000** Dolar, ithalatımız ise **1.663.810.000** Dolardır. 2014 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı **%156** olmuştur. **2015** yılında ihracat **1.925.739.000** Dolar, ithalat **1.512.601.000** Dolardır. 2015 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı **%127** olmuştur.

Sakarya'da mevcut avantajların yanında, özellikle eğitim, sağlık, ulaşım ve sanayi alt yapısında önemli gelişmeler sağlanmıştır. İl'in bu özelliği çekiciliğini arttırmıştır. Bu durum bir yandan insanların İlimizde yaşama isteğini artırmakta, diğer yandan artan nüfusun hizmet taleplerinin karşılanması hususunda çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalınmaktadır. Gelecek on yıllık dönemde sosyo-ekonomik kriterlere göre Sakarya'nın Ülkemiz illeri arasında ilk **on sıra** içinde yer alacağı öngörülmekte ve çalışmalar bu stratejik hedef doğrultusunda yürütölmektedir.

SAKARYA İLİ HAKKINDA SAYISAL BİLGİLER

NÜFUS ve İDARİ YAPI

Nüfusu (İller Arasında 21. Sıradadır.)		953.181
Yıllık Nüfus Artış Hızı	(Binde) Türkiye:13,4	21,7
Yüzölçümü (km^2) (İller Arasında 66. Sıradadır.)		4.817
Nüfus Yoğunluğu(km^2)	Türkiye: 102	197
İlçe Sayısı		16
Belediye Sayısı		17
Mahalle Sayısı (427'si Köyden, 12'si Beldeden)		664

GSYİH ve SOSYO-EKONOMİK GELİŞME

Kişi Başına GSYİH Miktarı-2012	Türkiye: 10.504 \$	14.144 \$
İlin Ülke GSYİH İçindeki Payı-2012		%1,6
Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması		18

DIŞ TİCARET

İhracat-2015 (İhracatta Türkiye 8.si)		1.925.739.000 \$
İthalat-2015		1.512.601.000 \$
Dış Ticaret Hacmi-2015		3.438.340.000 \$
İhracatın İthalatı Karş.Oranı-2015	Türkiye : %69,46	%127
Dış Ticaret Dengesi -2015		(+)413.138.000 \$

MALİYE

Genel Bütçe Gelirleri-2015-Ocak-Aralık(Tahakkuk)		3.484.550.088,35
Genel Bütçe Gelirleri -2015-Ocak-Aralık(Tahsilat)		2.020.678.867,81
Tahsilat Oranı -2015-Ocak-Aralık		% 57,99
Genel Bütçe Giderleri -2015 Aralık		1.699.568.963

BANKACILIK

Toplam Nakdi Kredi -2015	Türkiye:1.498.910.000.000(2016 Ocak)	10.611.387.000
Toplam Mevduat- 2015	Türkiye:1.337.493.000.000(2016 Ocak)	5.885.112.000

İSTİHDAM ve SOSYAL GÜVENLİK

Aktif Çalışan İşgücü -2015		248.818
Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Nüfus (Gelir Testi Hariç)-2015		911.226
Gelir Testi Yapanlar-2015		84.916
Kayıtlı İşsiz Sayısı-2015 Aralık		25.770
Açık İş Pozisyonu (İşçi Talebi)-2015(Aralık)		29.946
İşsizlik Oranı-2013		% 9,4

SOSYAL YARDIMLAŞMA ve DAYANIŞMA FONU

SYDV Yardım Alan Kişi Sayısı-2015 (Ocak-Aralık)		76.717
SYDV Yardım Tutarı-2015 (Ocak-Aralık)		14.027.699

MİLLİ EĞİTİM		
Okuma –Yazma Oranı (6 + Üstü Yaş)	Türkiye : % 93,66	%95,48
Okul Sayısı		861
Derslik Sayısı		7.254
Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı		25
Öğrenci Sayısı (Örgün)		179.933
Öğretmen Sayısı		8.976
Yönetici Sayısı		971
Okullaşma Oranları		Okul Öncesi: % 37,00 İlköğretim: % 96,37 Ortaokul: % 96,21 Ortaöğretim: % 85,11
Derslik Başına Öğrenci Sayıları		Okul Öncesi: 21 İlkokul + Ortaokul: 22 Ortaöğretim: 28
YGS (Ortaöğretim) İl Geneli Net Ortalaması (Türkiye:36,30)		39,28
Halk Eğitim Merkezlerinde Açılan Kurs Sayısı		6.927
Halk Eğitim Merkezleri Kursiyer Sayısı		127.198
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ		
Sakarya Üniversitesi Fakülte Sayısı		16
Yüksekokul Sayısı		5
Meslek Yüksekokulu Sayısı		15
Konservatuar Sayısı		1
Enstitü Sayısı		5
Sakarya Üniversitesi Öğrenci Sayısı		70.703
Sakarya Üniversitesi Akademik Personel Sayısı		1.867
GENÇLİK HİZMETLERİ ve SPOR		
Spor Kulüpleri		252
Stadyum (25.000 Kişilik Stadyum İnşaatı Devam Ediyor.)		1
Kapalı Spor Salonu		15
Milli Sporcu	Branş Sayısı: 8 Bayan Milli Sporcu: 4 Erkek Milli Sporcu: 23	27
K.Y.K'na ait Yurtlardaki Öğrenci (Kapasite:6.978)		5151
Üniversiteye Ait Yurtlardaki Öğrenci (Kapasite:468)		468
Özel Yurtlardaki Öğrenci (Kapasite:12.904)		9.372

SAĞLIK			
	Kamu	Özel	Toplam
Hastane (A.ve Diş H. Dahil)	13	6	19
Uzman Doktor	597	130	727
Pratisyen Doktor	496	21	517
Diş Hekimi	86	155	241
On Bin Kişiye Düşen Hekim	Türkiye:17,5		13,33
Hemşire ve Ebe	1.619	163	1.782
Yatak Sayısı	1.513	244	1.757
Yatak İşgal Oranı	%73,1	%56,6	%76,9
On Bin Kişiye Düşen Yatak	Türkiye:26,6		18,8
Aile Sağlığı Merkezi			92
Toplum Sağlığı Merkezi			16
Aile Hekimliği Birimi			266
Verem Savaş Dispanser			1
Halk Sağlığı Laboratuvarı			1
ÇEKÜS Birimi			1
Bebek Ölüm Hızı (Binde)	Türkiye:11,1		6,06
KÜLTÜR ve TURİZM			
Taşınmaz Kültür Varlığı Sayısı			472
Sit Alanı Sayısı (2'si Kentsel)			31
Müze Sayısı (Sakarya, Geyve Alifuatpaşa Kuvayı Milliye ve Adapazarı Deprem Müzeleri)			3
Turistik Tesis Sayısı			29
Turistik Tesis Yatak Kapasitesi			5.727
Giriş Yapan Yerli Turist Sayısı- 2015 (Aralık)			180.582
Giriş Yapan Yabancı Turist Sayısı -2015 (Aralık)			27.141
TARIM			
Tarım Sektörünün Üretim Değeri-2015			4.365.542.935
Tarım Alanlarının İl Arazisindeki Ağırlık Durumu			% 50
Tarımsal Arazilerin Sulanma Durumu			% 8
Tarımsal Destekleme Miktarı-2014			139.098.700
Tarımsal Örgüt Sayısı (228.443 Üye)			157
Gıda Sektöründe Üretim Yapan İşletme Sayısı			899
ORMAN			
Ormanlık Alanların İl Arazisindeki Ağırlık Durumu			% 43
2003-2014 Yılları Arasında Dikilen Toplam Fidan Sayısı			16.910.000
2015Yılında Dikilen Fidan Sayısı			327.058

ÇEVRE	
Büyükşehir Katı Atık Tesisinin Hizmet Ettiği Nüfus	443.609
Büyükşehir Katı Atık Tesisinin Günlük Kabul Ettiği Atık Miktarı	207.504 ton
Büyükşehir Atıksu Arıtma Tesislerinin Hizmet Ettiği Nüfus	590.000
Toplanan AtıkYağ (Motor) Miktarı-2015 Aralık	149.708 kg
Toplanan Tıbbi Atık Miktarı-2015 Aralık	1.199.350 kg
SANAYİ	
KOBİ Sayısı	1.125
KOBİ'lerde Toplam İstihdam Sayısı	58.936
Anonim Şirketi Sayısı	1.004
Limited Şirketi Sayısı	4.114
Organize Sanayi Bölgeleri Sayısı	7
Organize Sanayi Bölgeleri Alanı	1.294 Ha.
Organize Sanayi Bölgeleri İstihdam Kapasitesi	53.300
Organize Sanayi Bölgeleri Fiili İstihdamı	18.878
ENERJİ	
Elektrik Enerjisi Üretimi-2015 (Ocak-Kasım)	16,64 Milyar kWh.
Elektrik Enerjisi Tüketimi -2015 (Ocak-Kasım)	2,96 Milyar kWh.
Doğalgaz Tüketimi-2015 (Ocak-Aralık)	193,9 Milyon m ³
İÇME SUYU-KANALİZASYON	
Sağlıklı İçme Suyuna Ulaşma Oranı	% 100
Fenni Kanalizasyon Şebekesi Olmayan Bölgelerdeki Hane Oranı (Şehir)	% 25
KAMU YATIRIMLARI	
Toplam Proje Sayısı	415
Toplam Proje Tutarı (TL)	5.433.814.678
Toplam Ödenek Tutarı(TL)	1.046.103.559
SAKARYA EKONOMİSİNDE SEKTÖRLERİN PAYI	
Tarım	18,30
Sanayi	36,50
Hizmetler	45,30

SOSYAL DURUM

1) NÜFUS ve YÖNETİM DURUMU:

Sakarya'nın nüfus ve idari birimlerinin durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

SAKARYA İLİNİN NÜFUS ve İDARİ BİRİMLERİNİN DURUMU

Belediye	Toplam	Erkek	Kadın	Yıllık Nüfus Artış Hızı (Binde)
Adapazarı	269.079	133.866	135.213	21,3
Akyazı	85.499	42.743	42.756	7,4
Arifiye	39.632	20.130	19.502	15,5
Erenler	81.660	41.125	40.535	21,4
Ferizli	24.834	13.145	11.689	-4,4
Geyve	48.374	24.132	24.242	6,7
Hendek	78.179	38.953	39.226	19,6
Karapürçek	12.381	6.273	6.108	0,6
Karasu	59.130	29.505	29.625	36,5
Kaynarca	23.489	11.945	11.544	8,2
Kocaeli	21.050	10.561	10.489	-35,0
Pamukova	28.506	14.287	14.219	6,9
Sapanca	39.686	19.849	19.837	6,3
Serdivan	120.731	60.827	59.904	69,6
Söğütlü	13.960	7.051	6.909	-2,0
Taraklı	6.991	3.487	3.504	-0,3
Büyükşehir Belediyesi	953.181	477.879	475.302	21,7

Sakarya'nın nüfusu 2015 yılı sonu itibari ile **953.181**'dir. İl nüfusunun yaklaşık yarısı erkek, yarısı da kadın nüfustan oluşmaktadır. Yıllık nüfus artış hızı Binde **21,7**, İlin yüzölçümü **4.817** Km² olup, Km²'ye il genelinde **197** kişi düşmektedir. İlimiz nüfus olarak iller arasında 21., yüzölçümü olarak 66. sıradadır. 1954 yılına kadar Kocaeli'ye bağlı bir ilçe durumunda olan Adapazarı, 22 Haziran 1954 tarihinde İl olarak **Sakarya** adını almıştır. 06.03.2000 tarihinde de **Büyükşehir Belediyesi** statüsüne kavuşturulmuştur.

Sakarya'da; **16** ilçe mevcuttur. 22 Mart 2008 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 5747 Sayılı Kanunla; Adapazarı, Erenler, Serdivan ve Arifiye adında 4 yeni ilçe kurulmuştur.

EMNİYET ve ASAYİŞ HİZMETLERİ:

İlimizde meydana gelen asayiş ve güvenlik olayları, trafik kazaları, kazalar neticesinde meydana gelen ölüm, yaralanma olayları ve trafik denetleme işlemleri ile ilgili bilgiler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Asayiş ve Güvenlik- İl Emniyet Müdürlüğü

ASAYİŞ OLAYLARI	2013 YILI	2014 YILI	2015 YILI
Şahsa Karşı İşlenenler	10.246	18.623	20.872
Mala Karşı İşlenenler	2.437	4.189	4.391
Toplam	12.683	22.812	25.263

Asayiş ve Güvenlik –İl Jandarma Komutanlığı

ASAYİŞ OLAYLARI	2013 YILI	2014 YILI	2015 YILI
Şahsa Karşı İşlenenler	1.224	1.010	972
Mala Karşı İşlenenler	669	665	771
Toplam	1.893	1.675	1.743

Trafik Kazaları ve Denetleme-İl Emniyet Müdürlüğü

KAZA SAYISI					ÖLÜ SAYISI	YARALI SAYISI	TRAFİK DENETLEME İŞLEMLERİ
Yıllar	Toplam	Ölümlü	Yaralanmalı	Maddi hasarlı			Ceza Yazılan Sürücü Sayısı
2013	3.108	27	1.756	1.325	32	2.898	198.812
2014	3.551	18	2.037	1.496	19	3.404	116.600
2015	4.514	32	2.479	2.003	45	4.174	69.227

Trafik Kazaları ve Denetleme-İl Jandarma Komutanlığı

KAZA SAYISI					ÖLÜ SAYISI	YARALI SAYISI	TRAFİK DENETLEME İŞLEMLERİ
Yıllar	Toplam	Ölümlü	Yaralanmalı	Maddi hasarlı			Ceza Yazılan Sürücü Sayısı
2013	794	11	538	245	11	1.031	10.201
2014	771	13	509	249	17	1.023	15.456
2015	754	17	487	250	23	963	13.226

2) EĞİTİM DURUMU:

1.İNSAN KAYNAKLARI:

İl Milli Eğitim Müdürlüğümüzde; 1 Milli Eğitim Müdürü, 4 Milli Eğitim Müdür Yardımcısı (2'si görevlendirme), 10 Şube Müdürü (4'ü görevlendirme), 31 Maarif Müfettişi(1'i Başkan,1'i Başkan Yardımcısı), 1 İş Güvenliği Uzmanı, 15 şef, 42 memur çalışmaktadır. İlimiz genelinde; 16 İlçe Milli Eğitim Müdürü(15'i görevlendirme), 46 Şube Müdürü (3'ü görevlendirme), 2 tesis müdürü, 56 şef, 219 memur, 365 hizmetli memur, 57 teknik personel, 4 avukat, 3 araştırmacı, 1 uzman çalışmaktadır. Eğitim Öğretim Sınıfında ise 861 Okul ve Kurum Müdürü, 8.976 öğretmen görev yapmaktadır. İl geneli öğretmen norm doluluk oranı %79,47 olarak gerçekleşmiştir.

ÖĞRETMEN SAYISI TÜRLERE GÖRE DOLULUK ORANI			
	NORM	MEVCUT*	DOLULUK ORANI
TOPLAM (ÖĞRETMEN+YÖNETİCİ)	12.586	9.837	78,16%
ÖĞRETMEN	11.295	8.976	79,47%
OKUL ÖNCESİ BRANŞI ÖĞRETMENLİĞİ	639	557	87,17%
İLKÖĞRETİM -SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	2.391	2.358	98,62%
İLKÖĞRETİM -BRANŞ ÖĞRETMENİ	2.091	1.708	81,68%
ORTAK - BRANŞ ÖĞRETMENİ	3.033	2.006	66,14%
ORTAÖĞRETİM - BRANŞ ÖĞRETMENİ	2.641	2.201	83,34%
ÖZEL EĞİTİM BRANŞI	500	146	29,20%
YÖNETİCİ	1.291	861	66,69%

*Devlet Kurumlarındaki kadrolu öğretmen bilgisidir.

2.ÖĞRENCİ DURUMU

İlimizde 13.506 okulöncesi, 58.850 ilkokul, 55.588 ortaokul, 51.989 ortaöğretim olmak üzere toplam 179.933 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir.

ÖĞRENCİ SAYISI 2015-2016			
	RESMİ OKUL	ÖZEL OKUL	TOPLAM
TOPLAM	165.891	14.042	179.933
OKUL ÖNCESİ (Anaokulu+Anasınıfı)	10.751	2.755	13.506
İLKOKUL	55.896	2.954	58.850
ORTAOKUL	51.503	4.085	55.588
İmam Hatip Ortaokulu*	10.763	-	10.763
ORTAÖĞRETİM	47.741	4.248	51.989
GENEL ORTAÖĞRETİM	18.923	3.150	22.073
MESLEKİ ORTAÖĞRETİM	28.818	1.098	29.916
İmam Hatip Lisesi*	7.265	-	7.265

* Bilgi amaçlı verilmiştir. İHO öğrencisi ortaokul kademesine, İHL öğrencisi Mesleki Ortaöğretim kademesine dahildir. 582 özel eğitim öğrencisi ise eğitim kademesine göre öğrenci sayısına dahildir.

3.FİZİKİ ALT YAPI

İlimizde İl Milli Eğitim Müdürlüğü dışında, 16 İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 17 Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 5 Mesleki Eğitim Merkezi, 3 Rehberlik Araştırma Merkezi, 1 Bilim Sanat Merkezi, 5 Öğretmenevi olmak üzere 48 resmi kurumumuz bulunmaktadır.

KURUM SAYILARI	ÖZEL EĞİTİM		HAYAT BOYU ÖĞRENME		DESTEK HİZMETLERİ	MİLLİ EĞİTİM	TOPLAM
	RAM	BİLİM SANAT MKZ	HEM	MES EĞT MKZ	ÖĞRETMENEVİ VE AKŞAM SANAT OK.	İL /İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ	
RESMİ	3	1	17	5	5	17	48

61 Genel Ortaöğretim, 59 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim olmak üzere 120 Ortaöğretim Kurumu, 315 ilkokul ve 250 ortaokul olmak üzere 565 İlköğretim Kurumu, 42 Anaokulu ile birlikte toplam 727 Okulumuz bulunmaktadır.

OKUL SAYISI 2015-2016			
	RESMİ OKUL	ÖZEL OKUL	TOPLAM
TOPLAM	656	71	727
OKUL ÖNCESİ (ANAOKULU)	30	12	42
İLKOKUL	300	15	315
ORTAOKUL	233	17	250
İmam Hatip Ortaokulu*	36	-	36
ORTAÖĞRETİM	93	27	120
GENEL ORTAÖĞRETİM	38	23	61
MESLEKİ ORTAÖĞRETİM	55	4	59
İmam Hatip Lisesi*	15	-	15

* Bilgi amaçlı verilmiştir. İHO sayısı ortaokul kademesine, İHL sayısı Mesleki Ortaöğretim kademesine dahildir. 3 Özel Eğitim Anaokulu, 5 Özel Eğitim İlkokulu, 4 Özel Eğitim Ortaokulu, 2 Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi kademesine göre resmi okul sayısına dahildir.

İlimizde bulunan 120 ortaöğretim kurumun okul türlerine göre detayı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

ORTAÖĞRETİM DETAY	RESMİ OKUL	ÖZEL OKUL	TOPLAM
Ortaöğretim Genel	38	23	61
Anadolu Lisesi	32	11	43
Temel Lise	-	8	8
Fen Lisesi	3	2	5
Sosyal Bilimler Lisesi	1	-	1
Güzel Sanatlar Lisesi	1	-	1
Spor Lisesi	1	-	1
Özel Genel Lise	-	1	1
Özel Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi	-	1	1
Ortaöğretim Meslek	55	4	59
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	32	4	36
Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi	2	-	2
İmam Hatip Lisesi	15	-	15
Çok Programlı Lisesi	4	-	4
Özel Eğitim Meslek	2	-	2

İlimizde 6.313 resmi 941 özel olmak üzere toplam 7.254 derslik bulunmaktadır.

DERSLİK SAYISI	RESMİ	ÖZEL	TOPLAM
GENEL	6.313	841	7.254
ANAOKULU	145	114	259
İLKOKUL	2.273	195	2.468
ORTAOKUL	2.328	312	2.640
ORTAÖĞRETİM	1.567	320	1.887
Genel Ortaöğretim	694	259	953
Mesleki Ortaöğretim	873	61	934

4.EĞİTİM ÖĞRETİM FAALİYETLERİ

a. İlimizdeki 2014-2015 öğretim yılı net okullaşma oranları okulöncesinde %37,00, ilkokulda %96,37, ortaokulda %96,21, ortaöğretimde %85,11'dir.

OKULLAŞMA ORANLARI 2014	ORAN %
OKULÖNCESİ 3-4-5 YAŞ	37,00
İLKOKUL	96,37
ORTAOKUL	96,21
ORTAÖĞRETİM	85,11

b. Derslik başına düşen öğrenci sayısı okulöncesinde 21, ilkokul+ortaokulda 22, ortaöğretimde 28 ve il genelinde 25'dir.

DERSLİK BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĞRENCİ	DERSLİK	ORAN
GENEL	179.933	7.254	25
OKULÖNCESİ(Anaokul+Anasınıf)	13.506	640	21
İLKOKUL+ORTAOKUL	114.438	5.108	22
ORTAÖĞRETİM	51.989	1.887	28
GENEL	22.073	953	23
MESLEK	29.916	934	32

c. Öğretmen başına düşen öğrenci okulöncesinde 20, ilkokulda 17, ortaokulda 16, ortaöğretimde 14 ve il genelinde 17'dir.

ÖĞRETMEN BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI 2015-2016 (Resmi+Özel)			
	ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI*	ORAN
TOPLAM	179.933	10.862	17
OKUL ÖNCESİ	13.506	679	20
İLKOKUL	58.850	3.497	17
ORTAOKUL	55.588	3.491	16
ORTAÖĞRETİM	51.989	3.608	14
GENEL ORTAÖĞRETİM	22.073	1.561	14
MESLEKİ ORTAÖĞRETİM	29.916	2.047	15

* Öğretmen sayılarına idareci sayıları dahildir.

d. Ortaöğretimde Mesleki Eğitimin payı %43,57, Din Öğretiminin payı %13,97 olup, toplam Mesleki Eğitimin payı %57,54 ve Genel Ortaöğretimin payı %42,46'dır.

MESLEKİ EĞİTİMİN PAYI	ÖĞRENCİ	TOPLAM ÖĞRENCİ	ORAN %
GENEL	22.073	51.989	42,46%
MESLEK	29.916		57,54%
Meslek Liseleri	22.651		43,57%
Din Öğretimi	7.265		13,97 %

e. İlimizde öğrencilerimizin %7,80'i özel öğretim okullarında eğitim görmektedir.

ÖZEL ÖĞRETİMİN PAYI			
	ÖZEL ÖĞRETİM ÖĞRENCİ SAYISI	TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI	ORAN %
GENEL	14.042	179.933	7,80%
OKUL ÖNCESİ	2.755	13.506	20,40%
İLKOKUL	2.954	58.850	5,02%
ORTAOKUL	4.085	55.588	7,35%
ORTAÖĞRETİM	4.248	51.989	8,17%

g. 2015 Yükseköğretime Geçiş Sınavı sonuçlarına göre toplam net ortalaması 39,28 olarak gerçekleşmiştir.

2015 YGS	SAKARYA	TÜRKİYE	TÜRKİYE GENELİNE ORANI
TOPLAM NET ORTALAMA	39,28	36,3	+ % 8,21
TÜRKÇE NET	16,92	15,9	+ % 6,42
MATEMATİK NET	6,29	5,4	+ % 16,48
FEN NET	5,20	4,6	+ % 13,04
SOSYAL NET	10,86	10,4	+ % 4,42

h. 2015 Lisans Yerleştirme Sınavı sonuçlarına göre İl genelinde öğrencilerimizin %53,83'ü bir yükseköğretim programına yerleşmiştir.

YERLEŞME DURUMU	ÖĞRENCİ SAYISI	SINAVA GİREN ÖĞRENCİ SAYISI	ORAN
TOPLAM (LİSANS-ÖNLİSANS-AÖF)	5.649	10.494	53,83%
TOPLAM(LİSANS+ÖNLİSANS)	5.324		50,73%
LİSANS YERLEŞME	2.650		25,25%
ÖNLİSANS YERLEŞME	2.674		25,48%
AÇIK ÖĞRETİM FAKÜLTESİ	325		3,10%

i. Öğrencilerimizin ilköğretimde %33,7'si, ortaöğretimde %4,2'si ikili eğitim görmektedir.

İKİLİ EĞİTİM ORANI	İLKOKUL+ ORTAOKUL	ORTAÖĞRETİM	TOPLAM
TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI	114.438	51.989	166.427
İKİLİ EĞİTİM ÖĞRENCİ SAYISI	38.518	2.203	40.721
İKİLİ EĞİTİM OKUL SAYISI	72	4	76
İKİLİ EĞİTİM ÖĞRENCİ ORANI	33,7	4,2	24,5

i. İlimiz genelinde ilkokul+ortaokulda taşınan öğrenci %12,36, ortaöğretimde %9,70 olmak üzere öğrencilerimizin %11,36'u taşınmalı eğitim kapsamındadır.

TAŞINAN ÖĞRENCİ ORANI	İLKOKUL+ ORTAOKUL	ORTAÖĞRETİM	TOPLAM
TAŞINAN ÖĞRENCİ SAYISI	12.815	6.088	18.903
TAŞINAN ÖĞRENCİ ORANI	12,36	9,70	11,36

j. İlkokulda okuyan öğrencilerimizin %2,49'u birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda okumaktadır.

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIF ORANI	BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIF	TOPLAM	ORANI %
ÖĞRENCİ SAYISI	1.462	58.735	2,49%
OKUL SAYISI	73	310	23,55%

*İlkokul sayısıdır.(3 özel eğitim okulu hariç tutulmuştur)

k. İlimiz erkek nüfusunun %97,86'sı, kadın nüfusunun %93,10'u okur-yazar olmak üzere ilimiz nüfusunun %95,48'i okuma yazma bilmektedir.

İLİN OKUR YAZAR ORANI (2014)			
	+6 YAŞ NÜFUS	BİLEN SAYISI	ORANI %
TOPLAM	845.429	807.189	95,48
ERKEK	422.188	413.162	97,86
KADIN	423.241	394.027	93,10

I. İlimizde açılan hayat boyu öğrenme kurslarında toplam 6.927 kursta 127.198 kursiyer faydalanmıştır.

HALK EĞİTİM	SOSYAL KÜLTÜREL KURSLAR	MESLEKİ VE TEKNİK KURSLAR	OKUMA YAZMA KURSLARI	ANNE BABA EĞİTİMLERİ	TOPLAM
KURS SAYISI	3.419	3.069	383	56	6.927
KURSIYER SAYISI	58.784	66.296	1.174	944	127.198

C. YAPILAN ÇALIŞMALAR: (01.01.2015-31.12.2015)

- İlimizde Temel eğitim kurumlarında 4 ilkokul, 7 ortaokul öğrenci ve öğretmeni ile taşınarak ayrıştırılmıştır. 167 ilkokul, 65 ortaokul bağımsız hale getirilmiştir. Kademeli olarak kapatılmakta olan okul kalmamış olup, 128 ilkokul ve 128 ortaokul ise aynı binayı kullanmaktadır. Dönem içinde 33 tane temel eğitim kurumu öğrenci azlığı ve okul dönüşümleri nedeniyle kapatılmış, 2 kurumun ise kapatılma olurları alınmış olup, kapatmalar okulların personel normları aktarıldığında yapılacaktır.
- İlimizde 18 İmam Hatip Ortaokulu, 15 İmam Hatip Lisesi bulunmakta iken dönem içerisinde 18 İmam Hatip Ortaokulu açılmış olup, 2015-2016 yılında 36 İmam Hatip Ortaokulu ve 15 İmam Hatip Lisesi eğitim öğretime devam etmektedir. Ayrıca İlimizde 1 Spor Lisesi açılmış olup, 2015-2016 yılında eğitim öğretime başlamıştır. 2 Mesleki Ortaöğretim Okulu öğrenci azlığı ve okul dönüşümleri nedeniyle kapatılmıştır.
- İlimizde özel öğretim kurumlarında; 2015 yılında 4 özel anaokulu, 1 ilkokul, 1 ortaokul, 2 Anadolu lisesi, 2 muhtelif kurs, 2 öğrenci etüt eğitim merkezi, 3 özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi, 4 motorlu taşıt sürücü kursu açılmış olup, 10 dersane okula dönüştürülmüştür.
- 73 özel eğitim sınıfı, 140 destek eğitim odası açılarak; 200 özel eğitim sınıfı ve 232 destek eğitim odası sayısına ulaşılmıştır. 8 özel eğitim sınıfının ve 7 destek eğitim odasının donatımları yapılmıştır.
- 2015 yılında yatırımlardan 5 Okul (80 Derslik) tamamlanarak geçici kabulleri yapılmıştır.
- Halen 10 okul (104 derslik), 2 Atölye ve 2 Pansiyon (400 öğrenci) inşaatının yapımı devam etmektedir. (Devam eden proje sayılarına hayırsever yatırımları dâhildir.)
- 1 okul (24 derslik), 1 yurt (100 ögr.) binasının yapımı belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve hayırseverler tarafından yapılmaktadır.

8. Okul sütü programı kapsamında 65.317 öğrenciye 2.896.486 okul sütü dağıtılmıştır.
9. Okul sağlığı programı kapsamında 20.747 öğrenci sağlık taramasından geçirilmiştir.
10. 603 öğrenci temel eğitimde 73 öğrenci ortaöğretimde olmak üzere toplam 676 mülteci öğrenci eğitime devam etmektedir.
11. 2014-2015 dönemi içinde ilk atama 386, iller arası 597 öğretmen atanmış ve 616 öğretmen ayrılmıştır.
12. 2015 yılı Mahalli Hizmetiçi Eğitim Planı kapsamında 316 kurs planlanmış olup, kursların 237 tanesi açılmış ve 5945 öğretmen eğitime davet edilmiş, bu öğretmenlerden de 4.669 tanesi kurslara devam ederek belge almaya hak kazanmışlardır. Toplam kursların açılma yüzdesi %78'dir.
13. Bakanlığımız tarafından İllerde yapılan Ar-ge çalışmaları ve projeler hakkında paylaşım oluşturmak için Ocak ve Temmuz ayları arasında yayınlanması istenen Ar-ge Bülteninin Ocak 2016 bülteni tamamlanmıştır.
14. Fatih projesi 1.Faz kapsamında 2110 adet etkileşimli tahtanın kabulü yapılmış olup, 2.Fazda 3.440 adet etkileşimli tahtanın montaj ve sevkiyatı devam etmektedir. Öğretmen ve öğrencilere proje kapsamında 16.340 tablet pc verilmiş, 638 çok fonksiyonlu yazıcı ve 45 doküman kamera dağıtılmıştır. 1.Fazda 43 okulun, 2.Fazda 35 okulun ağ altyapısının geçici kabulleri yapılmış olup, kesin kabul çalışmaları devam etmektedir.
15. Sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerde ulusal ve uluslararası düzeyde ilk üç dereceye giren 148 öğrenci ödüllendirilmiştir.
16. Sağlık Bakanlığı ile ortak yürütülen "Beslenme Dostu Okul Projesi" kapsamında 2015 yılında 135 okulumuz projeye başvurmuş olup, 11 okulumuz sertifika almaya hak kazanmıştır.
17. TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması 31 öğrenci 11 öğretmen danışmanlığında hazırladıkları 20 proje ile bölge sergisine katılmaya hak kazanmıştır. 2016 yılı için TÜBİTAK Bilim ve Toplum Dairesi Başkanlığı Bilim ve Toplum Programları Müdürü Mustafa Orhan tarafından 11 Aralık'ta Valilik 4 nolu Toplantı Salonunda 150 öğretmen ve idareciye yönelik 4004-4005-4007 başlıkları altındaki programlar hakkında bilgilendirme semineri verildi.

18. 4006 TÜBİTAK Bilim Fuarları desteği kapsamında, Sakarya genelinde 66 Bilim fuarında 817 öğretmenin rehberliğinde 4.414 öğrencinin hazırladığı 2.183 proje sergilenmiş ve bu fuarları yaklaşık 41.800 kişi ziyaret etmiştir.
19. 2015 yılı Erasmus+ projelerinde 45 okul/kurumumuz 36 proje başvurusu gerçekleştirmiştir. Bu projelerle 1.617 kişinin hareketliliği için 2.336.638 € talep edilmiştir. Sakarya İl Müdürlüğü Ar-ge birimi olarak 29 Aralık'ta Valilik 4 nolu Toplantı Salonunda 200 öğretmen ve yöneticiye yönelik eğitim gerçekleştirildi. Ulusal Ajans uzmanlarından Mustafa Yaşar Soydaş tarafından KA1 ve KA2 projelerinin genel içeriği ve yazımı hakkında seminer verildi.
20. 2014-2015 eğitim öğretim yılında 10.su düzenlenen ortaokul ve liseler arası Toyota Teknik Projeler Yarışmasına 182 proje başvurusu yapılmıştır. Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve TOYOTA işbirliği ile düzenlenen Ortaokul ve Liseler arası Teknik Projeler Yarışmasınının 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılında 11.si düzenlenecektir. Tüm okullara yapılan çağrı ile bu yarışma başvuruları 16 Mart 2016 tarihinde sona erecek, Nisan ayı içerisinde değerlendirme ve proje sergisi gerçekleştirilecektir.
21. 2014-2015 eğitim öğretim yılında “Şarkılar Seni Söyler” ses yarışmasının ilki düzenlenmiştir. 43 okuldan 131 öğrencinin katıldığı ses yarışmasının finalinde 15 finalist öğrenci yarıştı. Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği, Düzenlemeli Kategori ve Enstrümanla İcra kategorilerinde düzenlenen yarışmada finalist adaylar en iyi seçilebilmek için yeteneklerini ortaya koydular. Proje faaliyetleri ses eğitimleri başta olmak üzere 2015-2016 eğitim öğretim yılında proje uygulaması için hazırlıklara başlanmıştır.
22. Sakarya İl Müftülüğü ve Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hayata geçirilen ‘Hafız Yetiştirme ve Akademik Başarıyı Destekleme’ Projesi Protokolü, Sakarya Müftülüğünde gerçekleştirilen törenle imzalanmıştı. Proje kapsamında merkez ilçelerdeki ilkokul 4’üncü sınıfı bitirip 5’inci sınıfa geçen erkek öğrencilerden yazılı, NLP ve mülakat sınavında başarılı olan ilk 100 öğrenci Adapazarı İmam Hatip Ortaokulu’nda yaz Kur’an kursunda eğitim gördüler. Bu öğrencilerden ilk 50 arasına girenler, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Adapazarı İmam Hatip Ortaokulu’na nakil yoluyla kayıt olup, akademik eğitimlerini burada, hafızlık eğitimlerine ise Hidayet Camii Kuran Kursunda başladılar.
23. Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Doğu Marmara Kalkınma Ajansı işbirliği ile 29-30 Haziran tarihlerinde Adapazarı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 35 öğretmenimizin katılımıyla Proje Hazırlama Eğitimi (PCM) gerçekleştirildi.
24. İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi işbirliğinde, bu yıl 6.sı düzenlenen Liselerarası Tiyatro Şenliğine 17 lise katılmış ve 19 oyun sergilenmiştir.

25. Eğitim öğretim kurumlarımızda topyekûn iyileştirmeyi, motivasyonu, katılımı hedefleyen Eğitimde Motivasyon ve Katılımı Artırma Projesi 2015-2016 eğitim öğretim yılı başında İl'deki tüm okul/kurumlarda aktif olarak başlatıldı. İki yıl sürecek olan projede alışlagelmiş etkinliklere farklı bir bakış açısı kazandırıp öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli işbirliği ile bir dizi kazanımı içeren faaliyet ve etkinlikler planlanacaktır.

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ

- ❖ İlin tek yükseköğretim kurumu Sakarya Üniversitesi'dir. Bu üniversitede **16** fakülte, **5** yüksekokul, **15** meslek yüksekokulu, **1** konservatuar ve **5** enstitü bulunmaktadır.
- ❖ Sakarya Üniversitesinin akademik personel sayısı **1.867** kişidir.
- ❖ Sakarya Üniversitesinde 2015-2016 öğretim yılında **70.300** öğrenci eğitim görmektedir.
- ❖ İlimizde Kredi Yurtlar Kurumuna bağlı 6 Yurt bulunmaktadır. Bu yurtlardan; **Sakarya Yurdunun** kapasitesi 2.075 öğrencidir. Yurt Müdürlüğünde 2.001 kız öğrenciye hizmet verilmektedir. **Atatürk Kız Öğrenci Yurdunun** kapasitesi 240 öğrencidir. Yurt Müdürlüğünde 240 (kız) öğrenci barınmaktadır. **Sabahattin Zaim Yurdunun** kapasitesi 1.444 öğrencidir. Yurt Müdürlüğünde 1405 (erkek) öğrenciye hizmet verilmektedir. **Hendek Öğrenci Yurdunun** kapasitesi 1.952 öğrencidir. Yurt Müdürlüğünde 628 (kız) öğrenciye hizmet verilmektedir. **Abdurrahman Gürses Yurdunun** kapasitesi 675 öğrencidir. Yurt Müdürlüğünde 437(erkek) öğrenciye hizmet verilmektedir. **Arif Nihat Asya** yurdunun kapasitesi 592 öğrencidir. Yurt Müdürlüğünde 440 (erkek) öğrenciye hizmet vermektedir.
- ❖ Sakarya Üniversitesine bağlı **Esentepe Öğrenci Yurtları** bulunmaktadır. Bu yurtlardaki toplam öğrenci kapasitesi 468 (208 erkek, 260 kız) olup, 468 öğrenciye hizmet verilmektedir.
- ❖ Sakarya ilindeki **Özel Yurtların** öğrenci kapasitesi 12.904 olup, 9.372 öğrenciye hizmet verilmektedir.

3) SAĞLIK:

İL GENELİ PERSONEL DURUMU (KAMU-KADROLU)

ÜNVANI	PDC	Mevcut	İhtiyaç
		2015 (Aralık)	
Akademisyen*	-	115+(110 asistan)	-
Uzman Dr. (Akademisyenler hariç)	528	372	156
Aile Hekimi	266	273	3
Pratisyen Dr.	270	223	67
Diş Tabibi	101	86	17
Eczacı	38	21	17
Aile Sağlığı Elemanı	266	194	72
Hemşire	1.485	1.148	358
Ebe	565	471	102
Sağlık Memuru (T.S.)	230	206	41
Laboratuar Tek.	208	171	38
Rontgen Tek.	179	127	54
Anestezi Tek	107	86	21
Diğer Sağlık Personeli	1024	637	396
Diğer Personel	2.997	731	2.266
TOPLAM	8.264	4.746	3.608

- Aile Sağlığı Elemanı olarak görev yapan hemşire, ebe ve sağlık memuru sayıları ilgili bölümlerden düşülmüştür.
- Eğitim ve Arş. Hast.'nde 115 Akademisyen ve 110 asistan mevcuttur *(toplama dahil edilmemiştir).

Birinci Basamak Sağlık Kuruluşları (Halk Sağlığı Müdürlüğüne Bağlı Kuruluşlar)

İl’de bulunan Birinci basamak sağlık kuruluşlarına ilişkin sayısal bilgiler aşağıda gösterilmiştir.

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK KURULUŞLARI DAĞILIMI

İLÇE ADI	TSM	AHB	SAĞLIK EVİ	VEREM SAVAŞ DİSPANSERİ	AÇSAP	HALK SAĞ.LAB.
ADAPAZARI	1	73	-	1	-	1
AKYAZI	1	24	7	-	-	-
ARİFİYE	1	11	-	-	-	-
ERENLER	1	23	1	-	-	-
FERİZLİ	1	8	3	-	-	-
GEYVE	1	14	11	-	-	-
HENDEK	1	21	7	-	-	-
KARAPÜRÇEK	1	3	1	-	-	-
KARASU	1	16	10	-	-	-
KAYNARCA	1	7	4	-	-	-
KOCAALİ	1	7	4	-	-	-
SAPANCA	1	11	-	-	-	-
PAMUKOVA	1	8	3	-	-	-
SERDİVAN	1	33	-	-	-	-
SÖĞÜTLÜ	1	4	-	-	-	-
TARAKLI	1	3	2	-	-	-
TOPLAM	16	266	53	1		1

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK KURULUŞLARI PERSONEL DAĞILIMI

İLÇE ADI	DOKTOR SAYISI		HEMŞİRE SAYISI		EBE SAYISI	
	TSM	AHB	TSM	AHB	TSM	AHB
<i>ADAPAZARI</i>	11	73	12	16	30	48
<i>AKYAZI</i>	4	24	3	7	12	12
<i>ARIFIYE</i>	3	10	5	3	7	6
<i>ERENLER</i>	2	23	6	3	10	19
<i>FERİZLİ</i>	3	8	4	2	6	2
<i>GEYVE</i>	2	14	2	2	9	11
<i>HENDEK</i>	5	21	4	7	9	12
<i>KARAPÜRÇEK</i>	3	3	2	1	4	2
<i>KARASU</i>	4	16	5	5	5	10
<i>KAYNARCA</i>	3	7	-	3	6	2
<i>KOCAALİ</i>	1	7	1	3	3	2
<i>SAPANCA</i>	4	9	3	-	7	6
<i>PAMUKOVA</i>	3	8	4	3	5	4
<i>SERDİVAN</i>	5	33	5	11	15	19
<i>SÖĞÜTLÜ</i>	2	4	3	2	4	1
<i>TARAKLI</i>	2	3	2	2	1	-
TOPLAM	57	263	61	70	133	156

Doktor Sayısı		Hemşire Sayısı		Ebe Sayısı	
Aile Hekimi	TSM, ASM, VSD, AÇSAP, HSM	Aile Hekimi	TSM, ASM, VSD, AÇSAP, HSM	Aile Hekimi	TSM, ASM, VSD, AÇSAP, HSM
263	69	70	79	156	177

2015 yılı itibariyle İlimiz Birinci Basamak Sağlık Kuruluşlarında; 332 doktor (11'i Uzman), 149 hemşire ve 333 ebe görev yapmaktadır. **2015** yılı itibariyle bu kuruluşlarımızda 3.069.182 poliklinik muayenesi gerçekleştirilmiştir.

Aile Hekimliği:

İlimiz 28.09.2007 tarih 11013 sayılı bakanlık onayı ile Aile Hekimliğine geçecek 35 il arasında yer almıştır. 2007 yılından bugüne kadar ilimizde Aile Hekimliğine geçiş çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında tüm İl nüfusu ortalama 3.560 kişilik bölgelere ayrılmış ve toplam 266 adet Aile Hekimliği Birimi oluşturulmuştur. Ayrıca her ilçe merkezinde 1'er adet olmak üzere toplam 16 adet Toplum Sağlığı Merkezi oluşturulmuştur.

S. No	İLÇE ADI	AİLE HEKİMLİĞİ NÜFUSU	TSM SAYISI	ASM SAYISI	AHB SAYISI
1	ADAPAZARI	282.988	1	23	73
2	AKYAZI	86.185	1	8	24
3	ARİFİYE	38.310	1	5	11
4	ERENLER	82.882	1	9	23
5	FERİZLİ	25.878	1	5	8
6	GEYVE	48.262	1	3	14
7	HENDEK	75.618	1	7	21
8	KARAPÜRÇEK	11.957	1	2	3
9	KARASU	59.576	1	6	16
10	KAYNARCA	22.740	1	2	7
11	KOCAALİ	20.018	1	2	7
12	SAPANCA	39.713	1	4	11
13	PAMUKOVA	28.550	1	3	8
14	SERDİVAN	100.920	1	11	33
15	SÖĞÜTLÜ	14.867	1	1	4
16	TARAKLI	7.523	1	1	3
TOPLAM		945.987	16	92	266

TSM: Toplum Sağlığı Merkezi

ASM: Aile Sağlığı Merkezi

AHB: Aile Hekimliği Birimi

Özel Hastaneler:

2015 yılında Özel Hastanelerde **130** uzman doktor, **21** Pratisyen doktor ve **700** yardımcı sağlık personeli görev yapmaktadır. İl'de bulunan özel hastaneler aşağıda gösterilmiştir.

SAKARYA İLİ ÖZEL HASTANELERİ VE PERSONEL DURUMU

HASTANE ADI (AKTİF)	UZM. DR.	PRT. TABİP	DIŞ TABİBİ	HEMŞİRE	EBE	ANESTEZİ TEK. /TEKNİSYENİ	RÖNTGEN TEK.	DIĞER SAĞ. PER.	DIĞER PER.	TOPLAM
Ö. BİLGE HAST.	21	4	-	23	2	2	1	48	25	126
Ö. ADA TIP HAST.	34	4	-	44	3	11	6	176	107	385
Ö. VATAN HAST.	13	1	-	9	1	2	1	32	19	78
Ö. BEYHEKİM HAST.	19	5	-	3	3	3	1	61	32	127
Ö. ALTINOVA HAST.	34	5	-	59	5	10	5	155	86	359
Ö. İNCİGÖZ HAST.	9	2	-	9	2	4	-	19	12	57
ÖZEL TOPLAM	130	21	-	147	16	32	14	491	281	1.132

Devlet Hastaneleri:

2015 yılı Sağlık İl Müdürlüğüne bağlı devlet hastanelerindeki personel sayısı **3052** olup, aşağıda ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Sıra	HASTANE ADI (AKTİF)	Uzm. Dr.	Prt. Dr.	Diş Dr.	Hemşire	Ebe	Diğ. Sağ.	Diğ. Per.	TOPLAM
1	EĞİTİM ve ARAŞTIRMA HAST.	198	30	0	565	173	308	199	1473
2	YENİKENT DEV. HAS	73	11	2	165	20	116	66	453
3	TOYOTASA ACİL YARDIM HAST.	28	5	0	71	8	72	33	217
4	AKYAZI DEVLET HAST.	20	7	5	58	11	38	21	160
5	HENDEK DEVLET HAST.	15	9	3	56	9	47	33	172
6	GEYVE DEVLET HAST.	8	6	4	36	4	24	20	102
7	KARASU DEVLET HAST.	14	7	3	49	14	37	27	151
8	PAMUKOVA DEVLET HAST.	1	4	3	15	5	15	13	56
9	KOCAALİ İLÇE HAST.	1	4	3	10	4	9	5	36
10	SAPANCA İLÇE HAST.	6	6	2	14	11	17	7	63
11	KAYNARCA İLÇE HAST.	2	4	2	7	6	10	10	41
12	FERİZLİ İLÇE HAST.	1	4	2	6	7	9	8	37
13	AĞIZ VE DIŞ SAĞLIĞI MERKEZİ	0	0	47	6	2	30	6	91
KAMU TOPLAMI*		367	97	76	1.058	274	732	448	3.052

Sakarya İlinde 2015 yılında; **18** hastane (6'sı Özel Hastane) ve **1** Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi bulunmaktadır. Kamu hastanelerinde **367** uzman doktor, **97** pratisyen doktor, **76** diş tabibi ve **732** yardımcı sağlık personeli görev yapmaktadır.

Yataklı Sağlık Kurumlarının Çalışmalarına İlişkin Sayısal Bilgiler:

	YATAK SAYISI*		POLİKLİNİK SAYISI*		AMELİYAT SAYISI*		DOĞUM SAYISI*		YATAK İŞGAL ORANI (%)*	
	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL
2015	1.513	244	4.179.103	565.907	119.546	20788	7.850	4874	73,1	56,6

2015 yılı Kasım ayında Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi hariç Kamu Hastaneleri acil muayene sayısı **3.985.050**, ameliyat sayısı (A+B+C) **32.661**, günübirlik ameliyatlara dahil gerçekleşen ameliyat sayısı **119.546**, poliklinik sayısı Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi hariç **2.474.754 (acil hariç)** olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında Bakanlıkça tescilli yatak sayısı **1.513** olup, faal kullanılan yatak sayısı **1.508**'dir. Yatak işgal oranı ise **%73,1**'dir. Özel Hastanelerde 2015 yılı poliklinik sayısı **565.907**, ameliyat sayısı **20788**, toplam yatak sayısı **244** olup, yatak işgal oranı **%56,6**'dır, il geneli yatak işgal oranı ise **% 76,9**'dur (11 aylık verileridir).

2015	Poliklinik Sayısı*	Doğum Sayısı*	Yatak İşgal Oranı (%)*	Yatak Sayısı (Tescilli)*	Ameliyat Sayısı*
GENEL TOPLAM	4.550.957	12.724	76,9	1.757	137.792
Sakarya Eğt. ve Arş. Hast.	1.722.683	7.468	90	898	75.170
Yenikent Devlet Hast.	483.192	-	73	250	14.399
Toyotasa Acil Yardım Hast.	255.919	-	80	89	11.079
Akyazı Devlet Hast.	319.525	37	59	65	5.000
Gevye Devlet Hast.	160.930	8	24	42	2.069
Hendek Devlet Hast.	319.737	280	58	50	5.007
Karasu Devlet Hast.	257.259	57	31	75	4.280
Pamukova Devlet Hast.	61.886	-	12	6	-
Sapanca İlçe Hast.	159.969	-	35	20	-
Kocaeli İlçe Hast.	75.242	-	1	6	-
Kaynarca İlçe Hast.	80.544	-	7	6	-
Ferizli İlçe Hast.	88.164	-	8	6	-
KAMU TOPLAM	3.985.050	7.850	73,1	1.513	117.004
Ö. İnci Göz Hast.	60.290	0	0	10	2.199
Ö. Vatan Hast.	28.470	126	7,8	21	613
Ö. Beyhekim Hast.	110.799	1.905	96,3	36	5.090
Ö. Bilge Hast.	52.454	142	17,5	50	780
Ö. Ada Tıp Hast.	128.804	403	46,8	67	5.948
Ö. Altınova Hastanesi	185.090	2.298	90	60	6.148
ÖZEL TOPLAM	565.907	4.874	56,6	244	20.788

4) KÜLTÜR ve TURİZM:

Sakarya, kültür ve turizm bakımından önemli bir potansiyele ve çeşitliliğe sahiptir. İl'de Taraklı Evleri gibi zengin kültürel değerler yanında orman, yayla, göl, deniz ve kaplıca gibi doğa turizmi olanakları da vardır. Ayrıca, yamaç paraşütü, doğa yürüyüşleri ve eko-turizm gibi alternatif turizm olanakları ve turistik hizmet altyapısı mevcuttur.

Müze Müdürlüğü:

İlimizde Sakarya Müzesi, Geyve Alifuatpaşa Kuvayı Milliye Müzesi ve Adapazarı Deprem Müzesi olmak üzere 3 müze vardır.

SAKARYA MÜZESİ'NDEKİ ESER ÇEŞİDİ VE SAYISI

Müzedeki Eser Çeşidi	Eser Sayısı
Arkeolojik	308
Etnografik Eser	189
El Yazması Kitap	-
Sikke	1.845
Mühür ve Mühür Baskısı	20
Toplam	2.362
Müzedeki Mevcut Kitap Sayısı	675

SAKARYA MÜZESİ ZİYARETÇİ SAYISI

Yıl	Toplam	Yerli	
		Ücretli	Ücretsiz
2012	9.063	-	9.063
2013	7.163	-	7.163
2014*	88	-	88
2015*	-	-	-

*Tadilat nedeniyle Ocak 2014 tarihinden itibaren kapalı olduğu için sayı düşüktür. Açılması için Bakanlık oluru beklenmektedir.

SAKARYA İLİNDEKİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI-Tek Yapılar

Yapıların Çeşidi	Yapıların Sayısı
Askeri Yapılar	14
Dinsel ve Kültürel Yapılar	104
İdari Yapılar	6
Sivil Mimari Örnekleri	348
Toplam	472

Sit Alanları:

ARKEOLOJİK SİT ALANLARI			
	YERİ :	TES. KARARI TARİH VE SAYISI:	DERECESİ
1	A-1 Merkez-Beşköprü-Justinianus Köprüsü	14.02.1986/1900	1-3
	A-2 Merkez-Besköprü-Justinianus Köprüsü	23.01.2013/814	3
3	A-3 Söğütlü-Akarca Köyü(Roma Nekropolu)	01.09.1989/668	1
4	A-4 Hendek Yağbasan Tümülüsü Üçtepeliler Mevki	20.01.2006/1237	1
5	A-5 Merkez-İkizce Köyü (Roma Nekropolu)	17.07.1990/1183	2
6	A-6 Geyve-Kulfalar Köyü (Ortaköy Mevkii)	24.02.1991/1611	2
7	A-7 Pamukova-Akçakaya Köyü	24.02.1991/1612	2
8	A-8 Taraklı-Merkez	25.09.1992/2675	1-3
	A-9 Taraklı-Hisartepe		
10	A-10 Pamukova-Hayrettin Köyü(Menete Mevkii.)	18.04.1992/2402	3
11	A-11 Adapazarı-Merkez Beşköprü Hakikatvakkı Kop.	17.09.1998/6666	2
12	A-12 Serdivan İlçesi İstiklal Mah. Altınışık Cad. 29 İ 3Paf 468ada1-2 ve 3 parsel	11.09.2007/117	3
13	A-13 Adapazarı, Alandüzü Köyü (Nekropol)	05.08.2009/1009	2
14	A-14 Pamukova ilçesi, Hayrettin Köyü Su Deposu Mevkii(Nekropol)	02.03.2011/1857	2
15	A-15 Adapazarı ilçesi, Kayrancı Köyü Kırktepeliler Mevkii(Nekropol)	28.12.2011/184	2
16	A-16 Kaynarca, Keril Köyü (Nekropol)	18.01.2012/209	2
17	A-16 Adapazarı ilçesi, Elmalı Köyü, (Nekropol)	08.02.2012/238	2
18	A-17 Adapazarı ilçesi, Salmanlı Köyü, (Nekropol)	08.02.2012/239	2
19	A-18 Kaynarca ilçesi, Gölce Köyü, Eski Mah. G24b01b-A pafta 1742 parsel	07.11.2012/685	3
20	A-19 Pamukova ilçesi, Şeyhvarmaz Köyü, Karacakaya mevkii. H24A01CBA pafta. 1104 parsel (Nekropol)	28.11.2012/720	2
21	A-20 Geyve ilçesi Akıncı Köyü , Sazlık mevkii, A-20 Kilise yanı mevkii Doruk mevkii	28.11.2012/722	2-3
23	A-21 Geyve ilçesi, Demirler Köyü,Kocahafız Mevkii, Kabranlar Mezarlığı	28.11.2012/721	3
24	A-22 Adapazarı İlçesi, Kayrancı Köyü, G24b12a3c, 2215 ada	13.03.2013/884	2
25	A-23 Söğütlü İlçesi, Şimşirtepe Mezarlığı Mevkii Nekropol Alan	13.03.2013/885	2
26	A-24 Söğütlü İlçesi, Maksudiye Köyü, Kanlıyokuş- Balıklıgöl Mevkii	13.03.2013/886	2
27	A-25 Taraklı İlçesi İçdedeler Köyü 107 ada, 41,42,43,45 parsel	23.10.2013/1221	1
28	A-27 Kaynarca Sarıbeyli Köyü 691 parsel	23.10.2013/1220	2
29	A-27 Kaynarca, Uzunalan Köyü, Pılor Pınarı Mevkii 107 Ada 39 Parsel	16.04.2014-1487	2
KENTSEL SİT ALANLARI			
1	K-1 Taraklı-Merkez	01.09.1989/675	
2	K-2 Merkez Uzun Çarşı	05.02.1982/13517 23.12.1994/3855	

Kütüphaneler:

İL HALK ve İLÇE HALK KÜTÜPHANELERİ GENEL BİLGİLER-2015

Sıra No	Kütüphane Adı	Kitap Sayısı	Okuyucu Sayısı	Üye Sayısı	Ödünç Materyal Sayısı	Personel Sayısı
1	Sakarya İl Halk Kütüphanesi Müd.	56.500	91.685	11.931	49.765	18
2	Kemalettin Sami Paşa Halk Ktp.si	11.043	8.200	305	1.357	1
3	Akyazı İlçe Halk Kütüphanesi	9.728	2.973	635	2.114	1
4	Geyve İlçe Halk Kütüphanesi	9.923	10.025	885	6.347	1
5	Hendek İlçe Halk Kütüphanesi Müd.	20.061	18.500	1.409	11.900	1
6	Karasu İlçe Halk Kütüphanesi	7.473	11.321	382	810	1
7	Kocaeli İlçe Halk Kütüphanesi	4.364	450	80	401	1
8	Pamukova İlçe Halk Kütüphanesi	9.026	5.472	524	4.496	1
9	Sapanca İlçe Halk Kütüphanesi Müd.	23.603	11.003	3.028	1.902	2
10	Söğütlü İlçe Halk Kütüphanesi	4.376	4.100	120	0	1

Turizm:

GELEN TURİST SAYISI

Giriş Yapan Turist Sayısı	2013	2014	2015(Aralık)
Yerli Turist	97.450	141.907	180.582
Yabancı Turist	12.753	30.580	27.141
Toplam	110.203	172.487	207.723

GECELEME SAYISI

Geceleyen Turist Sayısı	2013	2014	2015(Aralık)
Yerli Turist	249.003	467.209	515.708
Yabancı Turist	40.449	101.780	83.742
Toplam	289.452	568.989	599.450

TURİSTİK TESİSLER

Turizm İşletme ve Yatırım Belgeli Tesisler	İşletme Belgeli		Kısmi İşletme		Yatırım Belgeli		Toplam	
	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı
5 Yıldızlı Otel	2	848	-	-	4	1560	6	2408
4 Yıldızlı Otel	5	658	-	-	7	1488	12	2146
3 Yıldızlı Otel	7	631	-	-	-	-	7	631
2 Yıldızlı Otel	1	146	-	-	-	-	1	146
1 Yıldızlı Otel	-	-	-	-	1	34	1	34
4 Yıldızlı Tatil Köyü	-	-	-	-	1	354	1	354
Özel Belgeli	1	8	-	-	-	-	1	8
Toplam	16	2.291	-	-	13	3.436	29	5.727

KÜLTÜR TESİSLERİ

Kültür İşletme ve Yatırım Belgeli Tesisler	İşletme Belgeli		Deneme İşletme Belgeli		Yatırım Belgeli		Toplam	
	Tesis Sayısı	Kapasite	Tesis Sayısı	Kapasite	Tesis Sayısı	Kapasite	Tesis Sayısı	Kapasite
Özel Tesis	-	-	-	-	1	8 Salon 1.077 Koltuk	1	8 Salon 1.077 Koltuk
Toplam	-	-	-	-	1	8 Salon 1.077 Koltuk	1	8 Salon 1.077 Koltuk

Sakarya'da 40 adet A grubu ve 8 adet C grubu faaliyet gösteren Seyahat Acentası mevcuttur.

Yerel Medya:

İlimizde 2 Yerel TV, 12 Yerel Radyo ve 7 Yerel (Günlük) Gazete vardır.

Tiyatro ve Sinema:

Tiyatro Salonu Sayısı: 2 (AKM (Adapazarı Kültür Merkezi) Tiyatro Salonu, AFA Kültür Merkezi Tiyatro Salonu)

Sinema Salonu Sayısı: 25 (AKM Merkez Sinemasında 4 salon, AKM Yenikent Sinemasında 2 salon, Cinemaximum Serdivan Sinemasında 8 salon, Cinemaximum Ada Sinemasında 10 salon, Hendek Sinemasında 1 salon olmak üzere; 5 sinemada 25 salon mevcuttur.)

MEŞHUR ÜRÜN, MEKAN VE ŞAHSİYETLERİMİZ:

Meşhur Ürünleri : Islama Köfte, Kabak Tatlısı Türleri, Dartılı Tereyağlı Keşkek, Cevizli Çerkez Tavuğu, Çerkez Pastası ve Peyniri, Boza, Boşnak Böreği, Arnavut Böreği, Ada Gıvırması, İncir Uyutması, Uhud Tatlısı, Abhaza Peyniri, Keten Helva, Taraklı Geleneksel El Sanatları (Şimşir ve Kayın Ağaçlarından Yapılmış Kaşık, Çeyiz Sandığı, Telefonluk, Resim Çerçevesi, Tepsiye, Rahle, Ekmek Sepeti)

Meşhur Mekanları: Sapanca Gölü, Acarlar Longozu, Poyrazlar Gölü, Osmanlı Ahşap Mimarisinin En Güzel Örnekleri Taraklı Evleri, Akyazı Kuzuluk ve Taraklı Kaplıcaları, Sakarya Nehri, Çark Caddesi, Justinianus Köprüsü (Beşköprü)

Meşhur Şahsiyetler: Bakanlık Yapanlar; Ayşenur İslam, Dr. Nuri Bayar, Hayrettin Uysal, Mehmet Gölhan, Hasan Fehmi Güneş, Cevat Ayhan, Ekrem Alican, Ersin Taranoğlu, Nevzat Ercan, İsmail Müftüoğlu, Saadettin Tantan **Önemli Şahsiyetler;** Tahsin Kaya, Rasim Betir, Şehit Emniyet Müdürü;Gaffar Okan, **Sanatçı ve Sporcular;** Ziya Taşkent, Saim Özel, Sait Faik Abasıyanık, Faik Baysal, Cüneyd Suavi, Hüsnü Gürsel, Cemal Kamacı, Halil Mutlu, İrfan Atan, Lütfü Yaman, Süleyman Seba, Yılmaz Vural, Oğuz Çetin, Aykut Kocaman, Bülent Uygun, Tuncay Şanlı, Semih Saygıner, Kenan Sofuoğlu

TARİHİ, COĞRAFI ve KÜLTÜREL DEĞERLERİMİZ:

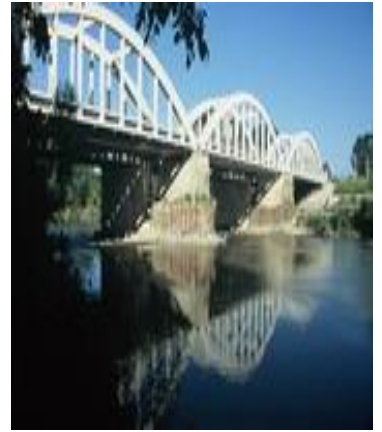
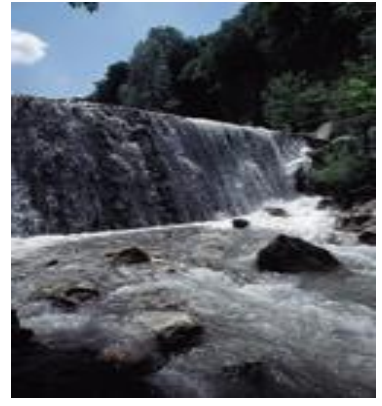
Hisar Konuk Evi

Çakırlar Konağı

Hacı Rifatlar Konağı

5) GENÇLİK HİZMETLERİ ve SPOR:

Spor Kulüpleri ve Spor Tesisleri:

2015 yılı Aralık ayı itibariyle Sakarya ilçeleri bünyesinde bulunan Kulüplerin tescil türlerine göre Spor Kulübü, İhtisas Spor Kulübü, Okul Spor Kulübü, Gençlik ve Spor Kulübü şeklindeki sayısal dağılımları aşağıdaki tablo ve grafikte belirtilmiştir.

İLÇENİN ADI	SPOR KULÜBÜ	İHTİSAS KULÜBÜ	OKUL SPOR KULÜBÜ	TOPLAM
Adapazarı	96	5	6	107
Arifiye	10			10
Erenler	19		2	21
Serdivan	13	1	2	16
Akyazı	26		1	27
Ferizli	6	1		7
Geyve	7			7
Hendek	14	1		15
Karasu	10		1	11
Karapürçek	3			3
Kaynarca	5			5
Kocaali	4			4
Pamukova	5	1		6
Sapanca	11			11
Söğütü	1			1
Taraklı	1			1
GENEL TOPLAM	231	9	12	252

Lisanslı ve Milli Sporcular:

Aşağıdaki tabloda yıllar itibari ile faal spor branşları dikkate alınarak lisanslı sporcu sayıları gözlenmektedir. 2013 yılı itibari ile lisanslı sporcu sayılarında artış olduğu, 2014-2015 yılların da ise bazı kategorilerde düşme bazı kategorilerde artış olduğu ancak genel toplamda belirgin bir artış olduğu gözlenmektedir.

YIL	BRANŞ SAYISI	ERKEK SPORCU SAYISI	FAAL ERKEK SPORCU SAYISI	BAYAN SPORCU SAYISI	FAAL BAYAN SPORCU SAYISI	FAAL TOPLAM	GENEL TOPLAM
2012	49	15.584	3.920	6.243	1.838	5.758	21.827
2013	45	21.083	6.547	9.197	3.350	9.897	30.280
2014	41	24.129	3.702	10.766	3.164	6.866	34.895
2015	45	25.803	4.698	11.595	2.104	6.802	37.398

İlimizde Spor Kulüplerinin güçlü maddi yapıları bulunmadığından performans sporcularını yetiştirmekte ve bünyelerinde tutmakta zorlanmaktadır. Milli sporcularına yeterince destek olamayan kulüpler bir süre sonra sporcularının başka illerdeki kulüplere transferlerine engel olamamaktadırlar. Bu nedenle Milli sporcu sayıları yıllar itibari ile değişkenlik gösterebilmektedir.

MİLLİ SPORCU SAYILARI				
YILLAR	BRANŞ SAYILARI	BAYAN MİLLİ SPORCU	ERKEK MİLLİ SPORCU	TOPLAM
2012	7	10	17	27
2013	8	14	12	26
2014	12	16	34	50
2015	8	4	23	27

TESİSLERİN GENEL DAĞILIMI

İlçeler	Stadyum	Spor Salonu	Bireysel Çalışma Spor Salonu	Yüzme Havuzu	Kapalı Tenis Kortu	Sentetik Zeminli Futbol Sahası	Çim Zeminli Stat	Toprak Zeminli Futbol Sahası	Semt Futbol Sahası	Trap Skeet Atış Poligonu	Havai Silahlar Atış Poligonu	Kürek ve Kano Tesisleri	Kamp Eğitim Merkezi	Gençlik Merkezi	Gençlik ve Kültür Merkezi	İl Hizmet Binası	Lojman Binası (4 Daireli)	Toplam
Adapazarı	1	4	5	1					9		1	1						22
Serdivan		1	1		1				3		1	1	1	2	1	1	1	14
Erenler						1	1		6									8
Arifiye						1	1	1	1	1			1					6
Akyazı		1	1			1	1		12									16
Ferizli							1		9									10
Geyve		1	1				1		6									9
Hendek		2	1				1		8				1					13
Karapürçek							1	1	2									4
Karasu		1	1			1			19									22
Kaynarca		1					1		6									8
Kocaali		1				1	1		6									9
Pamukova		1	1				1		8									11
Sapanca		1					2		2									5
Söğütlü							1		6									7
Taraklı		1					1		2									4
Toplam	1	15	11	1	1	5	14	2	105	1	2	2	2	3	1	1	1	168

2015 YILI MİLLİ SPORCULARI

S N	ADI SOYADI	BRANŞI	YER	TARİH	MÜSABAKA ADI	KULÜBÜ	KATEGORİ	DERECESİ
1	ENES ERKAN	KARATE	İSTANBUL	19-22/03/2015	50. BÜYÜKLER AVRUPA KARATE ŞAMPİYONASI	SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	BÜYÜKLER	2
			AZERBAYCAN		AVRUPA OYUNLARI			1
2	NURULLAH DANDAN	TAEKWONDO	ANTALYA/BELEK	10-11/02/2015	AVRUPA KULÜPLER ŞAMPİYONASI	ARİFİYE ATILGAN SPOR KULÜBÜ	YILDIZ	2
3	BAHAR MEHMET AĞAOĞLU	TAEKWONDO	ANTALYA/BELEK	10-11/02/2015	AVRUPA KULÜPLER ŞAMPİYONASI	ARİFİYE ATILGAN SPOR KULÜBÜ	YILDIZ	3
4	MUHAMMET BAHADIR BULUŞ	TAEKWONDO	ANTALYA/BELEK	10-11/02/2015	AVRUPA KULÜPLER ŞAMPİYONASI	ARİFİYE ATILGAN SPOR KULÜBÜ	YILDIZ	5
5	ŞEYMA DEMİRAY	TAEKWONDO	ANTALYA/BELEK	07-08/02/2015	MİNİKLER AVRUPA ŞAMPİYONASI	ARİFİYE HALK EĞİTİM MERKEZİ SPOR KULÜBÜ	MİNİK	3
6	MUHAMMET EMİN CENGİZ	TAEKWONDO	ANTALYA/BELEK	07-08/02/2015	MİNİKLER AVRUPA ŞAMPİYONASI	ARİFİYE HALK EĞİTİM MERKEZİ SPOR KULÜBÜ	MİNİK	5
7	BÜŞRA TOSUN	KARATE	İSVİÇRE	06-08 ŞUBAT 2015	AVRUPA ÜMİT GENÇ VE 21 YAŞ ALTI KARATE ŞAMPİYONASI	HENDEK KARATE SPOR KULÜBÜ	21 YAŞ ALTI	3
8	FATİH ŞEN	KARATE	İSVİÇRE	06-08 ŞUBAT 2015	AVRUPA ÜMİT GENÇ VE 21 YAŞ ALTI KARATE ŞAMPİYONASI	SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	GENÇLER	3
9	SURENUR TOPÇU	BİSİKLET				ARİFİYE GENÇLİK SPOR KULÜBÜ	YILDIZ	
10	ERVANUR KOLAT	JUDO	ANTALYA	07-08 MART 2015	ÜMİTLER AVRUPA KUPASI	KURUCU SPOR KULÜBÜ	ÜMİTLER	
11	ERAY ŞAMDAN	KARATE	FRANSA	06-07 HAZİRAN 2015	AVRUPA TAKIM ŞAMP.	PAMUKOVA KARATE SP.KLB.	TAKIM KUMİTE	2
12	OĞUZ FURKAN KAÇAR	KARATE	FRANSA	06-07 HAZİRAN 2015	AVRUPA TAKIM ŞAMP.	PAMUKOVA KARATE SP.KLB.	TAKIM KUMİTE	2
13	HÜSNÜ SENTÜRK	KARATE	FRANSA	06-07 HAZİRAN 2015	AVRUPA TAKIM ŞAMP.	PAMUKOVA KARATE SP.KLB.	TAKIM KUMİTE	2
14	MELİH KORKMAZ	KARATE	FRANSA	06-07 HAZİRAN 2015	AVRUPA TAKIM ŞAMP.	PAMUKOVA KARATE SP.KLB.	TAKIM KUMİTE	2
15	ANIL KORKMAZ	KARATE	FRANSA	06-07 HAZİRAN 2015	AVRUPA TAKIM ŞAMP.	PAMUKOVA KARATE SP.KLB.	TAKIM KUMİTE	2
16	ÖMER FARUK HAYTA	KARATE	FRANSA	06-07 HAZİRAN 2015	AVRUPA TAKIM ŞAMP.	PAMUKOVA KARATE SP.KLB.	TAKIM KUMİTE	2
			İSTANBUL	01-03 MAYIS 2015	28.ULUSLARARASI BOĞAZIÇI AÇIK KARATE		BAY KUMİTE 68 KG.	3
17	ÖMER FARUK ATEŞ	KARATE	MONTENEGRO	29-31 MAYIS 2015	YILDIZLAR BALKAN ŞAMP.	PAMUKOVA KARATE SP.KLB.	BAY KUMİTE 45KG	3
18	YUNUS ÖZEL	GÜREŞ	BOLU	16 AGUSTO-4 EYLÜL 2015	GREKO-ROMEN A MİLLİ T. DÜNYA ŞAM. HAZILIK KAM.		BÜYÜKLER	
19	ABDÜLSAMET BAŞAR	GÜREŞ	İSTANBUL	10-23 AGUSTOS 2015	GREKO-ROMEN MİLLİ TAKIM DÜNYA Ş.HAZIRLIK KAM.		YILDIZ	

S N	ADI SOYADI	BRANŞI	YER	TARİH	MÜSABAKA ADI	KULÜBÜ	KATEGORİ	DERECESİ
20	BEDİRHAN TAN	GÜREŞ	İSTANBUL	10-23 AGUSTOS 2015	GREKO-ROMEN MİLLİ TAKIM DÜNYA Ő.HAZIRLIK KAM.		YILDIZ	
21	ÖNDER NURİ MALKOÇ	BOKS	ERZURUM	01-13 AĞUSTOS 2015	YILDIZ ERKEKLER DÜNYA ŞAMPİYONASI HAZIRLIK KAMPI			
22	SUAT GÜVEN	BEDENSEL ENGELLİLER HALTER	KAZAKİSTAN ALMATİ	25-30 TEMMUZ 2015	OPEN ASYA PARALİMPİK HALTER ŞAMPİYONASI	FERDİ	49 KG	1
23	ÖMER FARUK AVCI	KİCK BOKS	İSPARTA	22-30 TEMMUZ 2015	TÜRKİYE BÜYÜKLER GENÇLER YILDIZLAR MİNİK TÜRKİYE KİCK BOKS ŞAMPİYONASI	SPORTİF SPOR KULÜBÜ	KİCK LİGT 63 KG	1
24	AHMET DİN	KİCK BOKS	İSPARTA	22-30 TEMMUZ 2015	TÜRKİYE BÜYÜKLER GENÇLER YILDIZLAR MİNİK TÜRKİYE KİCK BOKS ŞAMPİYONASI	KOCAELİ TAEKWONDO SPOR KULÜBÜ	LİGT CONTACT 63 KG	1.
25	BATUHAN BOZATLI	KİCK BOKS	İSPARTA	22-30 TEMMUZ 2015	TÜRKİYE BÜYÜKLER GENÇLER YILDIZLAR MİNİK TÜRKİYE KİCK BOKS ŞAMPİYONASI	ARİFİYE ATILGAN SPOR KULÜBÜ	KİCK LİGT 69 KG	3
26	BERKİN AHMET ÖZ	BOKS	ADİYAMAN	15-20 AĞUSTOS	ALT MİNİKLER FERDİ TÜRKİYE BOKS ŞAMPİYONASI	AKDEMİR SPOR KULÜBÜ		1.
27	HAKAN ŐİMŐEK	KARATE	KARADAĞ	29-31 MAYIS 2015	YILDIZLAR BALKAN ŞAMP.	PAÖUKOVA KARATE SPOR KULÜBÜ		3.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu:

Sakarya Karasu 300 Kişilik Yurt İnşaatı:

Mülkiyeti Hazineye ait Aziziye Mahallesi adresinde bulunan tapunun 1115 ada, 1 parselinde kayıtlı 10507 m² arsa üzerine yapılacaktır. Arsa bilgileri tamamlanmıştır. Proje çalışmaları devam etmektedir. İnşaatı TOKİ tarafından yapılacaktır. Henüz ihalesi yapılmadı.

Sakarya Sapanca 500 Kişilik Yurt İnşaatı:

Mülkiyeti Sapanca Belediyesine ait Balkaya Köyü, Karanlık Dere Mevkii adresinde bulunan tapunun 111 ada, 6 parselinde kayıtlı 11687,84 m² yüzölçümlü arsa üzerine yapılacaktır. Arsa bilgileri ve Proje çalışmaları tamamlanmıştır. İnşaatı TOKİ tarafından yapılmaya başlanmıştır. Teslim tarihi Haziran 2017'dir.

Sakarya Merkez 1000 Kişilik Yurt İnşaatı:

Serdivan İlçesi, Merkez Mahallesi adresinde bulunan mülkiyeti Hazineye ait tapunun 30 pafta, 17300 parselinde kayıtlı 80600 m² büyüklüğünde arsa Kurumumuza tahsis edilmiştir. Arsa bilgileri tamamlanmıştır. Bölge Müdürlüğü'ne plansız alanda kalan kısmın iskana açılması ve konut alanında kalan kısmın ise plan değişikliğinin yapılması için 31.10.2013 tarihinde yetki verilmiştir. Proje çalışmaları için TOKİ'ye bildirilmiştir.

Sakarya Akyazı 400 Kişilik Yurt İnşaatı:

Mülkiyeti Hazineye ait Kurumumuza tahsisli Merkez İnönü Mahallesi adresinde bulunan tapunun 380 ada, 1 parselinde kayıtlı taşınmazın 12500 m²'lik kısmı üzerine yapılacaktır. Arsa bilgileri ve Proje çalışmaları tamamlandı. İnşaatı TOKİ tarafından yapılacaktır. İhalesi 29.09.2015'de yapıldı. İnşaatı başladı. Teslim tarihi 9 Haziran 2017'dir.

Sakarya Geyve 350 Kişilik Yurt İnşaatı:

Mülkiyeti Sakarya Üniversitesine ait Alifuatpaşa Köyü, Tepecikler Mevkii adresinde bulunan tapunun 7 pafta, 2546 parselinde kayıtlı 6109,31 m² yüzölçümlü arsa üzerine yapılacaktır. İhalesi TOKİ tarafından 19.08.2014 tarihinde sonuçlandırılmış olup, ihaleyi AKHAŞ İNŞ. SAN.TİC. LTD.ŞTİ. 8.814.000 TL. bedelle kazanmıştır. İşe başlanılmış olup, %98 fiziki gerçekleşme sağlanmıştır. Çalışmalar devam etmektedir.

6) MALİYE:

Sakarya'nın 2014 yılı Ocak-Aralık ayları arasında bütçe gelirleri toplamı 3.043.017.639,22 olarak tahakkuk etmiş olup, tahsilat oranı %59,93'dur. 2015 yılı Ocak-Aralık aylarında bütçe gelirleri toplamı 3.484.550.088,35 olarak tahakkuk etmiş olup, tahsilat oranı %57,99'dir.

VERGİ TÜRLERİ-2015-Aralık	TAHAKKUK (₺)	TAHSİLAT (₺)	TAHSİLAT ORANI %
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	2.496.884.842,55	1.681.970.835,04	67,36
VERGİ DIŞI GELİRLER	965.986.823,17	318.635.817,48	32,99
SERMAYE GELİRLERİ	21.678.422,63	20.072.215,29	92,59
BÜTÇE GELİRLERİ TOPLAMI	3.484.550.088,35	2.020.678.867,81	57,99

VERGİ TÜRLERİ-2014 (Ocak-Aralık)	TAHAKKUK (₺)	TAHSİLAT (₺)	TAHSİLAT ORANI %
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	2.175.581.934,63	1.494.988.962,43	68,72
VERGİ DIŞI GELİRLER	848.734.525,93	311.466.671,97	36,70
SERMAYE GELİRLERİ	18.701.178,66	17.298.053,62	92,50
BÜTÇE GELİRLERİ TOPLAMI	3.043.017.639,22	1.823.753.688,02	59,93

Sakarya'nın 2014 yılı Ocak-Aralık ayları arasında bütçe giderleri toplamı **1.540.741.973,11**'dir. 2015 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla bütçe giderleri **1.669.568.963,24**'dir.

	BÜTÇE GELİRLERİ		BÜTÇE GİDERLERİ	
	2014	2015(Aralık)	2014	2015(Aralık)
MUHASEBE MÜD.	103.375.596,22	99.400.903,30	734.944.030,53	783.796.712,73
İLÇELER	243.477.629,31	265.412.518,13	805.797.942,58	885.772.250,51
TOPLAM	346.853.225,53	364.813.421,43	1.540.741.973,11	1.669.568.963,24

Yıllar İtibariyle Döner Sermaye Saymanlıklarının Gelir ve Giderleri:

KURUMLAR D.S.S	11.284.668,17	11.284.668,17	10.719.847,99	12.703.693,38
SAKARYA ÜNİV. D.S.S.	13.537.687,46	13.537.687,46	12.884.402,94	14.598.832,88
SAYM.TOPLAM	24.822.355,63	24.822.355,63	23.604.250,93	27.302.526,26

Milli Emlak Varlığı ve Gelirleri:

Sakarya'da 2014 yılı Aralık ayı itibarıyla **76.662** adet taşınmazdan **162.411.639,14** bütçe geliri tahakkuk etmiş, bunun **64.066.312,49**'sı tahsil edilmiştir. 2015 Aralık ayı sonu itibarıyla **71.149** adet taşınmazdan **43.485.097,62** bütçe geliri tahakkuk etmiş, bunun **27.085.702,76**'sı tahsil edilmiştir.

7) AİLE ve SOSYAL POLİTİKALAR:

Sakarya'da mevcut sosyal hizmet birimleri aşağıda gösterilmiştir.

Sevgi Evleri Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü:

Mülkiyeti Milli Emlak Müdürlüğüne ait olan deprem sonrası yapılmış (Deprem Konutu) 17 adet Prefabrike yapıdan oluşmaktadır. 19.04.2013 tarih ve 543 sayılı olur ile Dostluk Çocuk Yuvası kapatılarak 0-18 yaş Sevgi Evleri Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü olarak hizmet vermeye başlamıştır.

Kapasite	65
Kayıtlı Çocuk Sayısı (65 Kız – 22 Erkek)	91
Fiilen Bakılan Çocuk Sayısı	55
İşlemi Devam Eden	8
Kuruluştan İzinsiz Ayrılan	4
İzinli + Yüksek Öğrenim	19+6

Okula Giden Çocuk Sayısı	Erkek	Kız
İlk Okul+Ana Okulu	8	8
Orta Okul	3	15
Lise		15
Açık Lise		5
Özel Eğitim (İş Okulu)		2
Dershane+Etüd Merkezi		1
Yüksek Öğrenime Devam Eden		6

Sakarya Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü:

04.03.2014 tarih ve 126 sayılı açılış onayı ile 50 kapasiteli olarak 13-18 yaş grubu erkek çocuklarına yönelik hizmet vermektedir.

Kapasite	50
Kayıtlı Çocuk Sayısı	51
Fiilen Bakılan Çocuk Sayısı	35
İşlemi Devam Eden	6
Kuruluştan İzinsiz Ayrılan	-
İzinli + Yüksel Okul + Yatılı Okul	3+2+1

Okula Giden Çocuk Sayısı	Erkek
İlk Okul	0
Orta Okul	11
Lise	28
Açık Lise	9
Özel Eğitim (İş Okulu)	11
Yüksek Öğrenime Devam Eden	2
Özel Okul : (1) Dershane : (-)	1

Arifiye Yetişkin Zihinsel Özürlüler Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi:

17 Ağustos 1999 Marmara depreminden sonra Avrupa Komisyonu Birliği tarafından hibe yoluyla onarım ve tadilatı yapılarak, 2005 yılı Kasım ayında hizmete açılmış ve engelli kabullerine başlanılmıştır. Hizmet Binası; 20 dönümlük açık arazi üzerine kurulu, bodrum ve zemin katla beraber 4 katlı 9.500 metrekare kapalı alanda Zihinsel Yetişkin Erkek Engellilere yönelik yatılı bakım ve rehabilitasyon hizmetini sunmaktadır.

Kapasite	94+6
Kayıtlı Engelli Sayısı	111
Fiilen Bakılan Engelli Sayısı	105
İlk Kabul Birimi Engelli sayısı	13
Misafir – Geçici Olur (Fiilen Bakılan)	12
İşlemi Devam Eden (Fiilen Bakılan)	12
İzinli	6

Hendek Melek Nişancı Huzurevi:

Hendek Belediye Başkanlığı ile 14.10.2008 tarihinde yapılan protokole göre 49 yıllığına bedelsiz tahsis edilmiştir. Genel Müdürlük Makamının 03/02/2011 tarihli ve 32 sayılı oluru ile hizmete açılması uygun görülen Hendek Melek Nişancı Huzurevi'nin binası 11/04/2008 tarihinde yapılmış olup, 16/05/2011 tarihinde faaliyetine başlamıştır.

Kapasite	51+3	
Kayıtlı Yaşlı Sayısı	Kadın	15
	Erkek	41
Fiilen Bakılan Yaşlı Sayısı	55	
İşlemi Devam Eden	0	
Misafir / Geçici Olurlu	8	
İzinli	1	
Yaşlı Yaşam Evi	3	

Sakarya Kadın Konukevi Müdürlüğü:

1999 Marmara Depreminden sonra çelik konstrüksiyon çocuk yuvası olarak yapılan bina toplum merkezi olarak hizmet vermiş, 03.10.2012 tarih ve 445 sayılı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün onayı ile Kadın Konukevi olarak hizmet vermektedir.

Kapasite	20
Filen Bakılan Kadın Sayısı	11
Filen Bakılan Çocuk Sayısı	7
İşlemi Devam Eden	-
Kuruluştan İzinsiz Ayrılan	-
İzinli	-

Kadın Konukevimize başvuran kadınlar ile ilgili istatistiki bilgiler şu şekildedir.

Yıl	KURUMUMUZA MÜRACAAT EDEN	KENDİ İSTEĞİYLE AYRILAN	AİLEYE TESLİM EDİLEN	NAKİL GİDEN	NAKİL GELEN	İZİNSİZ AYRILAN
2013 Yılı	62 Kadın 52 Çocuk	40 Kadın 35 Çocuk	- Kadın 5 Çocuk	8 Kadın 5 Çocuk	13 Kadın 7 Çocuk	1 Kadın -Çocuk
2014 Yılı	76 Kadın 73 Çocuk	48 Kadın 52 Çocuk	-Kadın -Çocuk	8 Kadın 12 Çocuk	17 Kadın 9 Çocuk	3 Kadın -Çocuk
2015 Yılı	82 Kadın 70 çocuk	41 Kadın 34 Çocuk	24 Kadın 23 Çocuk	7 Kadın 8 Çocuk	16 Kadın 10 Çocuk	5 Kadın 2 Çocuk

Kadın Konukevi Ara İstasyona başvuran kadınlar ile ilgili istatistiki bilgiler şu şekildedir.

Yıl	KURUMUMUZA MÜRACAAT EDEN	KENDİ İSTEĞİYLE AYRILAN	KONUK EVİNE YERLEŞTİRİLEN	NAKİL GİDEN	DİĞER (Terk, Aileye Teslim, Hastane)
2012 Yılı	168 Kadın 98 Çocuk	146 Kadın 82 Çocuk	-	22 Kadın 16 Çocuk	13 Kadın 7 Çocuk
2013 Yılı	213 Kadın 149 Çocuk	135 Kadın 95 Çocuk	62 Kadın 32 Çocuk	6 Kadın 2 Çocuk	10 Kadın - Çocuk
2014 Yılı	313 Kadın 237 Çocuk	220 Kadın 137 Çocuk	76 Kadın 73 Çocuk	8 Kadın 22 Çocuk	9 Kadın 5 Çocuk
2015 Yılı	246 Kadın 146 Çocuk	154 Kadın 80 Çocuk	73 Kadın 64 Çocuk	1 Kadın 2 Çocuk	15 Kadın - Çocuk

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi'ne dair kanun kapsamında 2012- 2015 tarihleri arasında toplam 3.979 karar alınmıştır.

Yıl	Hakim Kararı Sayısı	Kolluk Karar Sayısı	Mülki Amir Kararı	Önleyici Karar Sayısı	Koruyucu Karar Sayısı	Zorlama Hapis Karar Sayısı
2012	351	106	3	451	3	6
TOPLAM	460			460		
2013	442	410	4	849	5	2
TOPLAM	856			856		
2014	632	737	13	1.354	20	8
TOPLAM	1.382			1.382		
2015	687	594	1	1275	2	4
TOPLAM	1.281			1.281		

Yatırımlar:

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve Sosyal Hizmet Merkezi: Mülkiyeti Sakarya Büyükşehir Belediyesine ait Adapazarı İlçesi Güllük Mahallesi 27L-I/7 Pafta 961/612 Parsel 8 ada bulunan 8436,22 m² parselin 3000 m² lik kısmı Müdürlüğe tahsis edilmiştir. İl Müdürlüğü ve SHM Projesi Bodrum + zemin+ 2 katlı olup toplam kapalı alanı 5000 m² dir. Sakarya Çevre Şehircilik İl Müdürlüğünce ihale 31.07.2014 tarihinde 5.141000,00 TL. muhammen bedelle yapılmış olup, 25.09.2014 tarihinde ihaleyi kazanan firma ile sözleşme imzalanmış ve 01.10.2014 tarihinde yer teslimi yapılmış olup, Sayın Bakanımız Ayşenur İSLAM'ın katılımı ile 06.12.2014 tarihindeki tören ile temeli atılmıştır. Çalışmalar bitirilmiş olup, geçici kabulü yapılmıştır.

8) SOSYAL YARDIMLAŞMA ve DAYANIŞMA VAKIFLARI:

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Faaliyetleri:

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından **2014** yılında **86.950** kişiye **15.220.020,85** TL., **2015** yılı Ocak-Aralık ayları arasında ise **76.717** kişiye **14.027.699,39** TL. yardım yapılmıştır.

SAKARYA İL GENELİ 2015 Yılı (Ocak – Aralık)

- ◆ 23.118 kişiye 4.168.343,13 TL yiyecek yardımı,
- ◆ 251 kişiye 8.376.75 TL giyim yardımı,
- ◆ 21.657 aileye 839.510,70 TL yakacak yardımı(Kömür nakliye gideri),
- ◆ 320 kişiye 121.643,82 TL sağlık yardımı,
- ◆ 3.449 kişiye 865.630,64 TL geçim temini yardımı,
- ◆ 1.319 kişiye 2.514.665,42TL barınma yardımı,
- ◆ 3.773 kişiye 791.089,95 TL ilk, orta ve yüksekokul öğrencilerine eğitim yardımı,
- ◆ 18.747 kişiye 3.944.109,98 TL para yardımı,
- ◆ 0 kişiye 0 TL periyodik yardım,
- ◆ 2.645 kişiye 492.010,35 TL diğer yardım olmak üzere;

2015 yılı (12 ay) toplamı: 76.717 kişiye toplam 14.027.699,39 TL yardım yapılmıştır.

İLÇESİ	2014		2015 (Ocak-Aralık)	
	KİŞİ	MİKTAR (TL)	KİŞİ	MİKTAR (TL)
SAKARYA MERKEZ	3.702	1.285.755,50	3.897	1.634.785,43
ADAPAZARI	21.520	2.681.895,00	14.073	2.493.835,80
HENDEK	6.975	1.110.864,60	7.051	1.193.260,78
KARAPÜRÇEK	3.567	633.084,84	3.456	624.982,87
SAPANCA	3.710	411.043,00	4.406	497.708,00
SÖĞÜTLÜ	4.463	538.952,97	2.927	705.777,16
KOCAALİ	1.920	2.140.814,15	2.350	462.726,50
FERİZLİ	3.072	389.870,00	3.426	571.730,29
KAYNARCA	1.634	568.599,00	2.328	406.203,00
GEYVE	4.179	558.762,45	4.355	429.881,82
PAMUKOVA	6.529	404.282,12	6.333	503.058,82
AKYAZI	9.302	1.450.903,77	5.858	1.550.369,61
TARAKLI	2.285	404.588,13	2.652	386.735,10
ERENLER	4.189	717.823,04	3.984	692.918,62
ARİFİYE	2.477	422.985,00	1.848	436.755,00
SERDİVAN	3.246	763.049,00	4.078	799.543,00
KARASU	4.180	726.738,28	3.695	637.427,69
GENEL TOPLAM	86.950	15.220.020,85	76.717	14.027.699,39

Kömür Dağıtımı:

İlimizde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından **2014** yılı sonu itibariyle **21.579** aileye toplam **23.079** ton, **2015** yılı Ocak-Aralık ayları arasında ise **20.161** aileye toplam **21.592,625** ton kömür yardımı yapılmıştır.

İlçeler	2014 YILI		2015 YILI (Ocak-Aralık)	
	Aile Sayısı	Dağıtılan Kömür Miktarı (Ton)	Aile Sayısı	Dağıtılan Kömür Miktarı (Ton)
Sakarya Merkez	0	0	0	0
Adapazarı	7000	7000	7000	7000
Akyazı	2500	2500	1923	1923
Arifiye	600	600	700	700
Erenler	1600	1600	1600	1525
Ferizli	568	850	472	692
Geyve	1410	1500	1392	1500
Hendek	1800	2250	1800	2300
Karapürçek	480	600	459	573,750
Karasu	1000	1000	950	946,500
Kaynarca	400	400	430	430
Kocaeli	601	601	650	650
Pamukova	807	1000	800	1000
Sapanca	800	800	210	210
Serdivan	1200	1500	1200	1500
Söğütlü	545	600	293	293
Taraklı	268	278	282	349,375
Toplam	21.579	23.079	20.161	21.592,625

9) SOSYAL GÜVENLİK:

2015 yılı itibariyle Sakarya'nın Sosyal Güvenlik, Aktif Çalışan İşgücü ve Emekli sayılarına ait istatistikler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Nüfus	911.226
Sosyal Güvenlik Kapsamı Dışında Kalan Nüfus	21.480
TOPLAM	932.706

YILLAR	İl Nüfusu	Sosyal Güvenlik kapsamında Aktif Çalışan kişi sayısı	Sosyal Güvenlik kapsamında Aktif çalışanların İl Nüfusuna oranı %	Sosyal Güvenlik kapsamında Emekli Kişi Sayısı	Sosyal Güvenlik kapsamında emeklilerin il Nüfusuna oranı %	Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Nüfus (Gelir Testi hariç)	Sosyal Güvenlik Kapsamında Nüfusun İl Nüfusuna Oranı %	Sosyal Güvenlik kapsamı dışında Kalan Nüfus
2015	932.706	248.818	26,68	149.683	16,05	911.226	88,59	21.480

GELİR TESTİ YAPTIRANLAR

GELİR TESTİ YAPTIRANLARI SAYISI	İL NÜFUSUNA ORANI
84.916	% 9,10

AKTİF ÇALIŞAN İŞGÜCÜ VE EMEKLİLER (KAMU + ÖZEL)

5510 SAYILI KANUNA TABİ SİGORTALI TÜRÜ	TOPLAM	5510 SAYILI KANUNA TABİ EMEKLİ TÜRÜ	TOPLAM
4/a Kapsamında sigortalı sayısı	180.462	4/a Kapsamında sigortalı sayısı	86.800
4/b Kapsamında sigortalı sayısı	37.624	4/b Kapsamında sigortalı sayısı	43.967
4/c Kapsamında sigortalı sayısı	30.732	4/c Kapsamında sigortalı sayısı	18.916
TOPLAM	248.818	TOPLAM	149.683

Not : 4/a kapsamında sigortalı sayısına Çıracılar, 2925 S.K (mülga) Tarım sigortalılar, 4/b kapsamında sigortalı sayısına da İsteğe Bağlı, 2926 S:K (mülga) Tarım sigortalılar dahil edilmiştir.

10) TAPU ve KADASTRO DURUMU:

İlin kadastro durumu aşağıda gösterilmiştir.

SAKARYA İLİ KADASTRO BİLGİLERİ

	İLÇE	MAHALLE	PARSEL SAYISI
1	ADAPAZARI	83	95.864
2	AKYAZI	70	69.946
3	ARİFİYE	18	19.351
4	ERENLER	31	30.858
5	FERİZLİ	20	23.779
6	GEYVE	71	98.077
7	HENDEK	79	63.932
8	KAYNARCA	34	66.097
9	KARASU	44	54.648
10	KARAPÜRÇEK	13	9.323
11	KOCAALİ	41	40.948
12	PAMUKOVA	33	50.216
13	SAPANCA	30	17.272
14	SERDİVAN	21	32.874
15	SÖĞÜTLÜ	23	22.146
16	TARAKLI	23	23.343
	TOPLAM	634	718.674

Çizelgede görüldüğü üzere, Sakarya'da kentsel alanın (mahalle) kadastrosu **%100** gerçekleşmiştir. Sakarya ilinin yüzölçümü 4.817 km² dir.

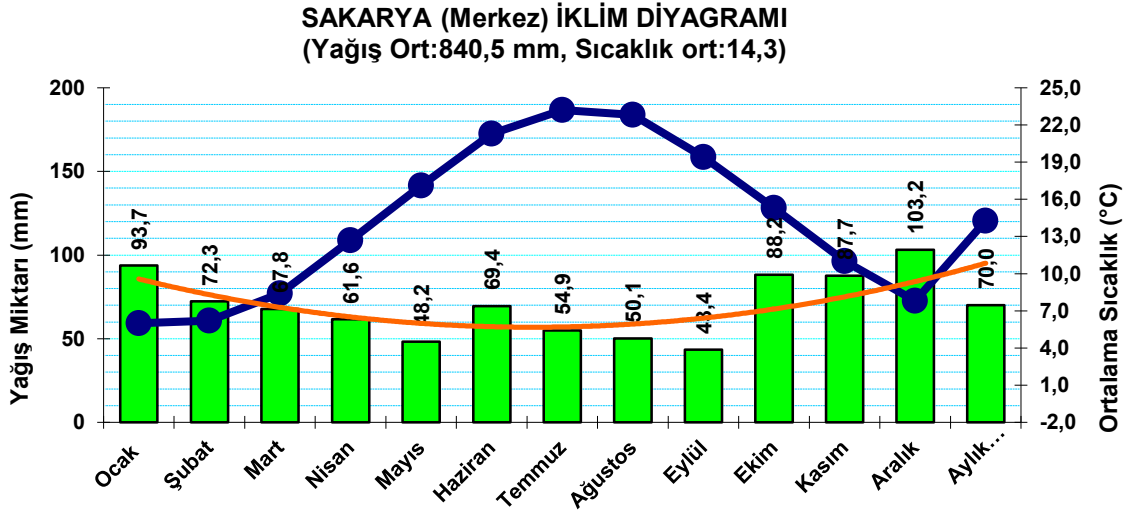
EKONOMİ

1) TARIM:

Ülkemiz ve Bölgemiz ekonomisinin temel taşlarından birini oluşturan tarım, İlimizde de ekonomik ve sosyal hayattaki yeri ile önemli bir sektördür. Sanayi ve hizmet sektöründe son yıllarda yaşanan gelişmeye rağmen tarım ekonomide önemli pay almayı sürdürmektedir.

Sakarya'nın İklimsel Özellikleri:

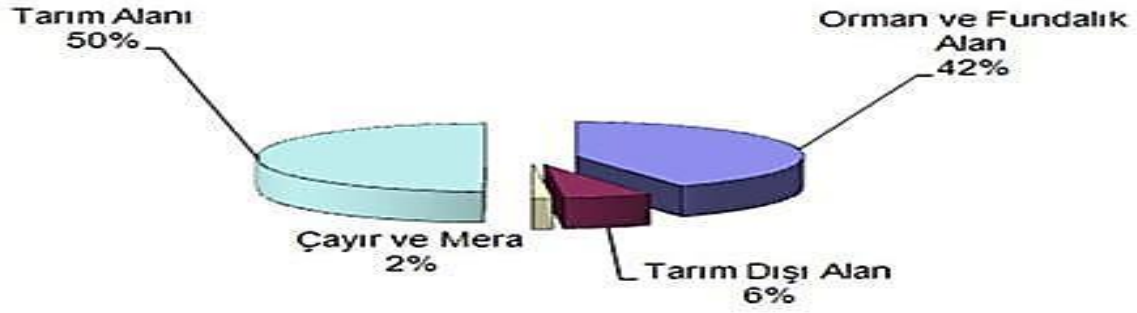
Bölge Aşağı Sakarya Havzasında, Marmara'nın doğusunda yer almakta olup, iklim hem Karadeniz hem de Marmara bölgesinin özelliklerini yansıtmaktadır. İlin güneyindeki dağlık kütleler bilhassa kuzeyden gelen hava kütlelerinin hareketini yavaşlatan, yön veren etken olarak sahanın daha fazla yağış almasına sebep olmaktadır. Çevredeki denizler, göller ve ovadaki bataklıklar sebebiyle nemli bir havaya sahiptir. Bölgede yağışlı gün sayısı ve miktarı, Marmara bölgesine nazaran daha fazladır. Ancak yağış miktarı Karadeniz'den iç kesimlere doğru azalır. Karasu'da 1000 mm olan yıllık toplam yağış miktarı, Sakarya'da 840 mm, Geyve'de 600 mm ye kadar düşer. Bölgenin hakim rüzgar yönü kuzeybatıdır (NW). Nisbi nem ortalaması %72'dir. İklim genel olarak kışlar bol yağışlı ve az soğuk, yazlar ise nemli ve sıcak olur. Uzun yıllar ortalamasına göre yağışın mevsimlere dağılışı; ilkbahar aylarında 179,2 mm, yaz aylarında 148,4 mm, sonbahar aylarında 279,1 mm, kış aylarında ise 233,8 mm'dir.

Arazi Yapısı:

İl'deki tarım alanları, Sakarya Nehrinin suladığı verimli alüviyal topraklardan oluşmaktadır. Arazilerin küçük ve parçalı olması; ildeki tarımsal faaliyetleri, birim alandan daha yüksek gelir elde edilebilecek alanlara yönlendirmiştir. İlimizde tarım işletmelerinin küçük ve arazilerin parçalı oluşundan dolayı sürdürülebilir üretim yapılması her geçen gün zorlaşmaktadır. Bu nedenle Aşağı Sakarya ovasındaki 59.000 hektar alanın toplulaştırılması özel önem kazanmıştır. Sulanabilir 93.000 hektar alandan 19.151 ha. sulanmaktadır.

Sakarya'da Arazinin Niteliklerine Göre Dağılımı

Tarım Alanlarının Dağılımı	Hektar	%
Tarla Arazisi	96.145	39,2
Sebze Arazisi	8.045	3,3
Meyve Arazisi	7.604	3,1
Fındık	72.598	29,6
Bağ	4.034	1,6
Zeytin	482	0,2
Kavak	10.450	4,3
Diğer Kullanım Amaçlı Arazi	45.292	18,7
Toplam	245.356	100,0

İldeki mevcut tarım işletmelerinde, genellikle bitkisel ve hayvansal üretim birlikte yapılmaktadır. İlin kuzeyinde fındık, orta kuşakta tarla ziraatı, güneyinde meyvecilik hakimdir. Son yıllarda etlik piliç yetiştiriciliği ile dış mekan süs bitkisi yetiştiriciliği hızla gelişmiştir. İl yüzey şekilleri, iklim ve doğal bitki örtüsü bakımından birbirinden farklı dört kesimden oluşmaktadır. I. Alt Bölge: Sakarya Nehri'nin içinden geçtiği Pamukova ve Geyve Ovalarının bulunduğu havza mikro klima özelliği göstermekte olup, narenciye dışındaki tüm ürünlerin (özellikle meyve ve sebze) üretimi için ideal özelliktedir.

Tarımın İl Ekonomisindeki Yeri:

Üretim	2014 Yılı Sektörel Üretim Değeri (TL.)	% Oranı	2015 Yılı Sektörel Üretim Değeri (TL.)	% Oranı
Hayvansal	1.921.356.065	51,51	2.302.265.277	52,7
Meyve Üretimi	1.266.125.750	33,95	1.487.869.300	34,1
Tarla Bitkileri	357.798.130	9,59	338.314.350	7,7
Sebze Üretimi	173.949.400	4,66	225.526.560	5,2
Su Ürünleri	10.694.756	0,29	11.567.449	0,3
Toplam	3.729.924.101	100	4.365.542.935	100

Ülke genelinde tarım sektörü GSMH içinde % 8'lik pay almakta iken Sakarya'da % 18,30'luk pay ile ilk sırada yer alarak sanayiye kaynak aktaran itici bir güç konumundadır. İldeki tarımsal gelirden en yüksek pay hayvancılık sektörüne aittir. Meyvecilik gelirleri içinde en büyük payı fındık almaktadır.

Bitkisel Üretim Çalışmaları:

TARLA BİTKİLERİ

Ürünler	2015		
	Ekim Alanı (da.)	Üretim (ton)	Verim (kg/da.)
Mısır	400.002	467.160	1.168
Buğday	172.884	49.162	284
Arpa	38.299	14.381	375
Ş.pancarı	5.939	33.012	5.559
Fiğ	29.545	22.979	778
Yonca	47.188	72.931	1.546
Ayçiçeği	38.299	8.206	214

SEBZECİLİK

Ürünler	2015		
	Ekim Alanı	Üretim (ton)	Verim
Domates	10.663	38.380	3.599
Başlahana	8.402	32.046	3.814
Kıvırcık Marul	9.703	12.035	1.240
Ispanak	6.792	8.579	1.263
Kabak (çerezlik)	3.470	454	131
Karnabahar	7.145	16.050	2.246
Karpuz	5.160	31.173	6.041
Balkabağı	3.087	9.955	3.225

MEYVECİLİK

Meyveler	2015	
	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim (Ton)
Armut	126.445	8.079
Ayva	845.815	84.050
Elma	431.445	32.906
Şeftali	250.155	11.277
Fındık ocağı	35.910.420	88.096
Bağ *(Dekar)	40.340	47.910
Çilek*(Dekar)	2.468	4.068

ÖNEMLİ YEM BİTKİLERİ EKİLİŞ VE ÜRETİM MİKTARLARI

Yem Bitkileri	2015	
	Alan (ha)	Üretim (ton)
Silajlık Mısır	17.918	825.769
Yonca	4.719	72.931
Fiğ	2.955	22.769
Korunga	121	1.103
Diğerleri	2.576	48.901
Toplam	28.289	971.473

SÜS BİTKİLERİ

2014		2015	
EKİLİŞ ALANI (da.)	İŞLETME SAYISI	EKİLİŞ ALANI (da.)	İŞLETME SAYISI
5.099	218	5.162	224
Türkiye Ekiliş Alanı (Dekar)		37.076	
Sakarya	Türkiye Payı %	13,92%	

Türkiye'de kaliteli dış ve iç mekan süs bitkileri yetiştiriciliği konusunda öncü olan ilimiz yüksek kalitede verimli toprağa sahip 516 hektar alan üzerinde faaliyet göstermektedir. Dış ve iç mekan süs bitkileri yetiştiriciliği konusunda faaliyet gösteren 224 işletme, değişik tür ve ebatlarda süs bitkilerini Türkiye pazarı ile birlikte komşu ülke pazarında da sunmaktadır.

Hayvansal Üretim ve Su Ürünleri Çalışmaları:

HAYVAN MEVCUDU

B. Bas	K. Baş	Kanatlı (Dönem)	Tek Tırnaklı	Köpek	Kedi
150.320	66.414	24.948.095	1.057	9.515	3.385

IRKA GÖRE B.BAŞ HAYVAN İSTATİSTİKLERİ

HAYVAN TİPİ	YÜZDESİ
Yerli	% 6
Melez	% 55
Kültür	% 39

Kanatlı İşletmeleri	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Kapasite
Damızlık	36	203	1.851.826
Etlik (dönem x 5)	1.055	1.413	22.364.000
Hindi (etlik)	30	30	74.300
Yumurtacı	10	31	1.031.800
Köy kanatlı sayısı			201.265

Su Ürünleri	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tatlı su balıkları (Kg)	55.000	42.750	130.000	181.000	120.000	33.000
Kültür balıkları (Kg)	650.000	680.000	714.000	735.000	700.000	700.000
Deniz balıkları (Kg)	119.000	150.520	69.875	81.000	186.537	167.980
Toplam balık üret.	824.640	873.270	783.875	997.000	1.006.537	900.980
Kum midyesi (Ton)	11.556	7.430	6.600	0	5.130	21.399

YILLARA GÖRE HAYVANSAL ÜRETİM (TON)						
ÜRÜNLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kırmızı et	14.735	16.856	20.336	22.637	19.607	17.861
Beyaz et	177.116	186.295	189.146	214.702	229.808	241.690
Süt	204.946	233.609	280.419	274.990	269.103	247.894
Bal	819	523	998	775	663	574
Yumurta(ad.)	199.200.000	210.300.000	267.066.000	343.611.600	529.140.000	365.958.600

Tarımsal Teşvik ve Desteklemeler:

SAKARYA İLİ YILLARA GÖRE TARIMSAL DESTEKLEMELER TABLOSU TL. (2014-2015)				
DESTEKLEME GRUPLARI	KONU	2014 KESİNLEŞMİŞ	2015	
TARIMSAL ÜRÜN DESTEĞİ	MAZOT	5.321.696	Süreç Devam	Süreç Devam Ediyor
	GÜBRE	6.833.853	Süreç Devam	
	TOPRAK ANALİZ	18.997	Süreç Devam	
	MISIR	9.280.487	Süreç Devam	
	AYÇİÇEĞİ	824.117	Süreç Devam	
	YEM BİTKİSİ	4.127.473	Süreç Devam	
	FINDIK	77.206.823	Süreç Devam	
	ORGANİK TARIM	79.065	Süreç Devam	
	SERTİFİKALI FİDAN	88.513	Süreç Devam	
	SERTİFİKALI TOHUM	117.775	Süreç Devam	
	SERTİFİKALI TOHUM	115.361	Süreç Devam	
	FINDIK SÖKÜMÜ	50.981	Süreç Devam	
	ÇATAK	1.003.810	Süreç Devam	
	HUBUBAT	596.034	Süreç Devam	
	KKYDP DESTEĞİ	MAKİNE EKİPMAN	1.808.850	
EKONOMİK YATIRIM		790.893	7.237.228	
SULAMA		56.665	20.143	
TARIMSAL DANIŞMANLIK	DANIŞMANLIK	1.103.400	598.800 (1.dilim)	598.800
HAYVANCILIK DESTEĞİ	Anaç Hayvan	8.224.350	Süreç Devam	10.009.862
	Buzağı Desteği	1.480.085	Süreç Devam	
	Besilik Erkek Sığır	2.684.313	565.401 (ilk 6 ay)	
	Hastalık Tazminatı	1.103.527	1.087.477	
	İPEK BÖCEĞİ	153.408	179.550	
	SU ÜRÜNLERİ	302.989	Süreç Devam	
	SÜT DESTEKLEMESİ	5.181.725	3.127.913 (ilk 6 ay)	
	SÜT TOZU	9.873.250	4.391.411	
	ARICILIK	670.260	658.110	
TOPLAM		139.098.700	17.866.033	17.866.033

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklemesi Programı:

KKYDP Ekonomik Yatırımlar:

Sakarya İli KKYDP Tarıma Dayalı (Ekonomik) Yatırımlarla ilgili 26.10.2014 tarih ve 29157 sayılı resmi gazetede 2014/43 nolu tebliğ (9.ETAP) yayınlanmıştır. Bu tebliğ kapsamında ilimizde 104 adet proje başvurusu yapılmış, İl Proje Değerlendirme Birimi tarafından **67 proje** elenmiş, Bakanlığımıza gönderilen **36** proje onaylanmış ve bu 36 projeden 30 tanesi ise hibe sözleşmesi imzalamıştır. Projelerden 6 tanesi yatırımı tamamlayarak nihai raporu sunmuştur.

ETAP	TEBLİĞ YILI	PROJE SAYISI	PROJE YATIRIM TUTARI (TL.)	ÖDENEN HİBE TUTARI (TL.)
1.Etap Yatırımlarında	2006	1	406.773	175.000
2.Etap Yatırımlarında		0	0	0
3.Etap Yatırımlarında	2007	11	4.021.675	1.880.651
4.Etap Yatırımlarında	2008	5	2.723.900	1.244.916
5.Etap Yatırımlarında	2009	9	4.827.027	2.231.862
6.Etap Yatırımlarında	2011	8	5.477.062	2.317.325
7.Etap Yatırımlarında	2012	5	3.623.618	1.399.894
8.Etap Yatırımlarında	2013	3	1.881.787	790.893
9.Etap Yatırımlarında	2014	30	35.968.308	6.067.949
10.Etap Yatırımlarında	2015	13	19.849.574	1.169.279
TOPLAM		84	78.799.724	17.277.769

KKYDP Makine Ekipman:

MAKİNE EKİPMAN		
Yılı	Proje Sayısı	Ödenen Hibe Tutarı (TL.)
2007	47	899.040
2008	125	750.726
2009	492	1.703.645
2010	498	1.119.470
2011	1195	3.194.204
2012	256	895.358
2013	672	2.598.843
2014	448	1.808.850
TOPLAM	3.733	12.970.136

Gıda Kontrol, Tescil ve Denetim Hizmetleri:

Sakarya'daki imalat sanayinin sektörel dağılımına bakıldığında; işyeri sayısı, toplam istihdam ve katma değer oluşturma gücünde en yüksek paya sahip sektörün gıda sektörü olduğu görülmektedir. İlimizde gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri üreten 899 işyeri, gıda maddeleri satan ve toplu tüketime sunan yaklaşık 8.909 işyeri bulunmaktadır. 2015 yılı Aralık ayı sonu itibari ile bu kapsamda 1.978 üretim yeri, 4.291 satış ve toplu tüketim yeri olmak üzere topla 6269 denetim gerçekleştirilmiştir. 281 iş yerine toplam 1.166.743 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Sektörün Adı	İşletme Sayısı	Toplam Denetim Sayısı	Numune Sayısı			5996 Sayılı Kanun Kapsamında		Cumhuriyet Savcılığına Suç Duyurusu Sayısı	Üretimden Men Sayısı
			Olumlu	Olumsuz	Sonuçlanmayan	İPC Sayısı	İPC Tutarı (TL)		
Gıda Üretim (Kayıt)	791	1431	112	10	0	72	403.538	0	9
Gıda Üretim (Onay)	108	547	572	2	3	38	352.691	1	10
Gıda Satış ve Toplu Tüketim Yeri	8.909	4291	349	31	1	171	410.514	7	17
TOPLAM	9.808	6.269	1.033	43	4	281	1.166.743	8	36

Gıda İhracatı ve İthalatı:

2015 yılı ithalat ve ihracat rakamları; 5.874 adet ihracat işlemi (Bitki Sağlık Sertifikası), 110 adet Re-Export işlemi ve 132 adet ithalat işlemi (İthalat uygunluk belgesi) olmak üzere toplam 6.116 adet işlemden oluşmaktadır.

İhracat	
ÜRÜN	MİKTAR
İç Fındık ve Fındık ürünleri	90,620 Ton
Yaş Sebze ve Meyve	8.137 Ton
Çeşitli Kuru Gıda (Maya, Makarna v.s.)	4.548 Ton
Çeşitli Orm. Ür.(Parke, süpürgelik v.s.)	
Dış Mekan Süs Bitkisi	546.966 Adet
Fide-Fidan	40.370 Adet
Tohum	3 Ton

İthalat	
ÜRÜN	MİKTAR
Mantar Miseli	1.583 Ton

Re-Export İhracat	
ÜRÜN	MİKTAR
Badem ve Ceviz İçi-Mantar Miseli-Çim Tohumu v.s.	1.189 Ton

2015 YILI İHRACAT		
ÜRÜNLER	2014	2015
Kanatlı Eti İhracatı	37.913.828 kg	37.121.256 kg
Süt ve Süt Ürünleri İhracatı	2.993.080 ad/kg	4.311.677 ad/kg
Civciv ve Yumurta İhracatı	5.125.995 Adet	3.504.960 Adet
Yem İhracatı	-	341.000 kg
Bisküvi-Çikolata İhracatı	694.893 kg	44.302 kg
Evcil Hayvan	1 adet	4 adet
Canlı Hayvan(Tavuk)	-	11.200 adet

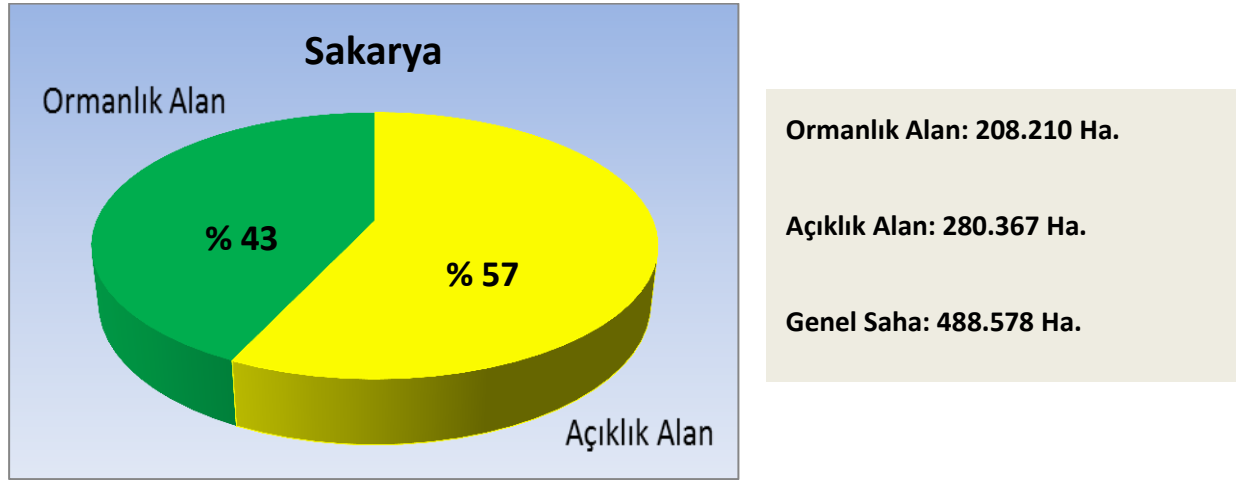
Tarımsal Örgütler:

Sakarya’da toplam 157 tarımsal örgüt olup, bu örgütlerde 228.443 üye mevcuttur.

S.No.	Tarımsal Örgütün Adı	Sayısı	Üye Sayısı
1	1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu’na Göre Kurulan Tarımsal Amaçlı Kooperatifler ve Birlikler	97 Adet	69.347
	Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	91	14.934
	Su Ürünleri	2	118
	Sulama Kooperatifi	3	192
	Pancar Ekicileri Kooperatifi	1	54.103
	Hay. Koop. Böl. Birliği (Hay-Koop.)	1	
2	5200 sayılı Kanunla Kurulan Üretici Birlikleri	17 Adet	9281
	Kırmızı Et Üreticiler Birliği	2	677
	Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği	1	120
	Meyve Üreticileri Birliği	1	217
	Bal Üreticileri Birliği	1	77
	sebze üreticileri birliği	1	29
	Süt Üreticileri Birliği	11	8.161
3	5996 sayılı Kanuna göre kurulan Yetiştirici Birlikleri	3 Adet	1.685
	Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	1	876
	Arı Yetiştiricileri Birliği	1	513
	Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği	1	296
4	1581 Sayılı tarım Kredi Koop. Ve Birlikleri Kanunu’na Göre Kurulan Kooperatifler ve Birlikler	36 Adet	21.123
5	4572 Sayılı Tarım Satış Koop. Ve Birlikleri Kanunu’na Göre Kurulan Kooperatifler ve Birlikler	8 Adet	55.486
	Fiskobirlik	6 Adet	24.341
	Yağ. Toh. Tar. Sat. Kooperatifi	2 Adet	31.145
6	6964 Sayılı Ziraat Odaları Ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu (Ziraat Odaları)	13 Adet	71.521
Toplam		157 Adet	228.443

2) ORMANCILIK:

Sakarya'da 5 Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı olarak 27 Orman İşletme Şefliği bulunmaktadır. İl'de ormanlık alanların dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Sakarya'da alan bazında %95 oranında orman kadastro su tamamlanmıştır. İl'de 5831'e göre tescili yapılan 2/B alan 30.884 Ha., yapılmayan 941 Ha'dır.(Toplam 31.825 Ha.)

İl'de ORKÖY kapsamında; Orman Köylüsüne **2003-2014** yılları arasında 3.366 aile ve 4 Kooperatif projesine toplam **10.109.287 TL.** ekonomik ve sosyal nitelikli kredi verilmiştir. **2015** yılında süt sığırcılığı, besi sığırcılığı, süt koyunculugu, fenni arıcılık, mantolama ve güneş enerjisi sistemleri programları çerçevesinde **1.831.096 TL.** kredi kullanılmıştır. Önümüzdeki 5 yıl içerisinde 7.500.000 TL. mali destek kredisi verilmesi hedeflenmektedir.

SAKARYA İL SINIRLARI İÇERİSİNDEKİ HENDEK FİDANLIK ŞEFLİĞİNDE 2003 - 2015 YILLARI ARASINDA YAPILAN TOPLAM FİDAN ÜRETİMLERİNİ GÖSTERİR CETVEL

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
GERÇEKLEŞME	660.899	291.572	1.152.800	1.019.754	2.741.522	1.720.164	1.436.663

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
GERÇEKLEŞME	1.376.241	1.250.000	1.483.188	956,915	1.053.263	1.002.000

SAKARYA İLİNDE 2003-2014 YILLARI ARASINDA DİKİLEN FİDAN MİKTARI (Bin)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)	Dikilen Fidan Miktarı (000/a det)
488	479	395	703	999	1.670	1.056	2.147	1.478	5.681	1.340	474	327

SAKARYA İLİNDE İŞLENEN ORMAN SUÇLARI (ADET)				
	2012	2013	2014	2015
Kesme	221	179	193	154
Nakil	58	46	42	39
Bulundurma	39	22	19	22
Sarf	1	2	2	1
Acma-Yerleştirme	32	23	38	58
İşgal-Faydalanma	122	66	93	42
Otlatma	-	0	1	6
Av suçu	-	0	0	0
TOPLAM	473	338	388	322

SAKARYA	YANGIN ADEDİ		ÖRTÜ YANGINI(Ha.)		TEPE YANGINI (Ha.)		TOPLAM (Ha.)	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Orman Yangını	24	24	21,54	9,84	-	2,40	21,54	12,24
ZiraatYangını	31	27	12,88	7,04	-	-	12,88	7,04

2012-2014 yıllarında gelir getirici türler kapsamında ceviz, badem ve dut türlerinde 17.555 adet meyve fidanı dikilmiştir.

2015 yılında 1.002.000 adet Fidan üretilmiş olup, 327.058 adet dikim yapılmıştır.

İlin korunan alanları toplamı 28.671 dekar olup, il yüzölçümünün %0,57'sini oluşturmaktadır. İl'de 3 tabiat parkı bulunmaktadır. Poyrazlar Gölü Tabiat Parkı'nın 2015 yılı ziyaretçi sayısı 63.516 kişidir. İl'de 3 tabiat anıtı, 10 devlet avlağı, 1 genel avlak ve 1 yaban hayatı geliştirme sahası bulunmaktadır.

Önemli Bitki Alanı kabul edilen **Acarlar Gölü ve Longoz Ormanı** 25.06.1998 tarihinde 1. Derecede Doğal Sit Alanı ve Yaban Hayatı Koruma Sahası ilan edilerek koruma altına alınmıştır. 2004 yılında Acarlar Gölü Longoz Ormanında 25.170 dekarlık saha Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ilan edilmiştir. 2009 yılı başında Ulusal Sulak Alan Komisyonunun onayıyla sahanın sulak alan yönetim planı yürürlüğe girmiştir.

Sapanca Gölü 4.200 hektar alana sahip bir tatlı su gölüdür. Göl, içme ve kullanma suyu temini, su ürünleri endüstriyel kullanma ve turistik açıdan önemlidir. Sapanca Gölü su sporları bakımından da oldukça elverişlidir. Göl, ulusal ve uluslararası sörf, yelken ve kürek müsabakalarının yapıldığı organizasyonlarla sportif amaçlı çok sayıda ziyaretçinin İlimize gelmesine ve tanınmasına katkı sağlamaktadır.

2003-2015 yılları arasında 196 avcı kursu açılmış ve 7.666 kişiye avcı eğitimi kursu bitirme belgesi verilmiştir.

2003-2015 yılları arasında av koruma çalışmalarında; 24.850 avcı kontrol edilmiştir. Yasadışı av yapan 580 kişi hakkında işlem yapılmıştır. 287 yaban hayvanına ve 24 araç gerece el koyulmuştur.

3) SANAYİ:

Sakarya sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre iller arasında **18.** sıradadır. İlimiz Kişisel Mutluluk ve Memnuniyet Düzeyi Endeksine göre **1.** sıradadır. Ekonomi ve Yaşam Endeksinde ise **9.** sıradadır.

Sakarya ilinde faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarının büyük oranda **makine imalatı** ve **gıda sanayi** sektöründe olduğu görülmektedir. Bu sektörleri **tekstil** ve **orman ürünleri** sektörleri takip etmektedir.

İl'de Sakarya Üniversitesi Merkez Kampüsü sınırları içinde "Teknoloji Geliştirme Bölgesi (TEKNOPARK)" kurulmuştur. SATSO bünyesinde oluşturulan İGEME Temsilciliği yerini Ekonomi Bakanlığı İhracatçı Birliklerine bırakmıştır. SATSO dış ticaret birimi Sakarya'ya ve üyelerine dış ticaret konusunda bilgi ve eğitim desteği vermektedir.

Sakarya, TUBİTAK tarafından verilen Ar-Ge teşviklerinden yararlanmada 11. sıradadır ve dağıtılan desteklerden aldığı pay %1,1'dir.

Genel olarak KOBİ ağırlıklı ilimizde rekabetçi olma avantajına rağmen ülkede olduğu gibi bölgede de Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarının henüz gelişme döneminde olduğu söylenebilir. İlimiz, inovasyon ve Ar-Ge yapısında her ne kadar Türkiye ortalamasına kıyaslandığında bir üst seviyede yer alsa da, bölgenin gelişmiş sanayisini küresel rekabette daha ileriye taşıyacak olan Ar-Ge ve inovasyon yapısı yetersiz kalmakta ve bu konuda çalışmalar devam etmektedir. Sakarya Teknokent'te 11 tanesi öğretim üyeleri tarafından kurulmuş toplamda 51 firma faaliyet göstermektedir. Bu firmalar şimdiye kadar toplamda 66 adet proje tamamlamıştır ve yeni projeler üzerinde çalışılmaya devam edilmektedir.

SAKARYA'DA KOBİLERİN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI (2014 YILI SANAYİ SİCİLİNE KAYITLI)

ÜRÜN KODU	SEKTÖR ADI	FİRMA ADEDİ	(%) DAĞILIM	TOPLAM İSTİHDAM
7	METAL CEVHERLERİ MADENCİLİĞİ	5	0,44	32
8	DİĞER MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI	59	5,24	734
10	GIDA ÜRÜNLERİNİN İMALATI	182	16,18	8.146
11	İÇECEK İMALATI	28	2,49	1.521
13	TEKSTİL ÜRÜNLERİ İMALATI	76	6,76	5.835
14	GİYİM EŞYASI İMALATI	26	2,31	2.716
15	DERİ VE İLGİLİ ÜRÜNLERİN İMALATI	2	0,18	35
16	AĞAÇ VE MANTAR ÜRÜNLERİ İMALATI	80	7,11	1.545
17	KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİNİN İMALATI	17	1,51	994
19	KOK KÖMÜRÜ VE RAFİNE EDİLMİŞ PETROL ÜRÜNLERİ İMALATI	5	0,44	78
20	KİMYASALLARIN VE KİMYASAL ÜRÜNLERİN İMALATI	36	3,20	1.512
21	TEMEL ECZACILIK ÜRÜNLERİNİN VE ECZACILARA İLİŞKİN MALZEMELERİN İMALATI	2	0,18	322
22	KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLERİN İMALATI	77	6,84	3.207
23	DİĞER METALİK OLMAYAN MİNERAL ÜRÜNLERİN İMALATI	55	4,89	1.539
24	ANA METAL SANAYİ	57	5,07	3.700
25	FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ İMALATI (MAKİNE VE TECHİZATI HARIÇ)	105	9,33	5120
26	BİLGİSAYARLARIN, ELEKTRONİK VE OPTİK ÜR. İMALATI	9	0,80	524
27	ELEKTRİKLİ TECHİZAT İMALATI	19	1,69	626
28	BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ MAKİNE VE EKİPMAN İMALATI	106	9,42	4.318
29	MOTORLU KARA TAŞITI, TREYLER(RÖMORK) VE YARI TREYLER(YARI RÖMORK) İMALATI	52	4,62	9805
30	DİĞER ULAŞIM ARAÇLARININ İMALATI	19	1,69	2.925
31	MOBİLYA İMALATI	50	4,44	2.361
32	DİĞER İMALATLAR	29	2,58	549
33	MAKİNE VE EKİPMANLARININ KURULUMU VE ONARIMI	8	0,71	353
35	ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE HAVALANDIRMA SİSTEMİ ÜRETİM VE DAĞITIMI	2	0,18	12
38	MADENİ YAĞ GERİ KAZANIM, KULLANILMIŞ SIVI VE KATI YAĞLARIN GERİ KAZANIMI, PLASTİK VE LASTİK	12	1,07	252
45	MOTORLU KARA TAŞITLARININ BAKIM VE ONARIMI	7	0,62	175
TOPLAM		1.125	100	58.936

SIRA NO	SEKTÖRLER	ÇALIŞAN SAYISI	ÇALIŞAN SAYISINA GÖRE ORAN %
1	OTOMOTİV VE KARA TAŞITLAR SANAYİ	17.400	24,37
2	ÇELİK, METAL, DEMİR İŞLEME SANAYİ	16.708	23,40
3	GIDA SANAYİ	9.041	12,66
4	TEKSTİL VE GİYİM SANAYİ	8.847	12,39
5	MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ	5.440	7,62
6	MAKİNA SANAYİ	5.198	7,28
7	PLASTİK, KAUÇUK VE CAM SANAYİ	2.927	4,10
8	İNŞAAT, EKİPMANLARI SANAYİ	1.979	2,77
9	KİMYA SANAYİ	1.624	2,27
10	ELEKTRİK, ELEKTRONİK SANAYİ	845	1,18
11	DİĞER	963	1,35
12	MADENCİLİK, MERMER VE TAŞ OCAKÇILIĞI SANAYİ	417	0,58
	TOPLAM	71.389	100

SIRA NO	SEKTÖRLER	FİRMA ADEDİ	FİRMA ADEDİNE GÖRE ORAN %
1	GIDA SANAYİ	320	20,67
2	MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ	268	17,31
3	ÇELİK, METAL, DEMİR İŞLEME SANAYİ	241	15,57
4	MAKİNA SANAYİ	155	10,01
5	OTOMOTİV VE KARA TAŞITLAR SANAYİ	110	7,11
6	PLASTİK, KAUÇUK VE CAM SANAYİ	101	8,20
7	TEKSTİL VE GİYİM SANAYİ	127	6,52
8	İNŞAAT , EKİPMANLARI SANAYİ	76	4,91
9	KİMYA SANAYİ	44	2,84
10	MADENCİLİK, MERMER VE TAŞ OCAKÇILIĞI SANAYİ	50	3,23
11	ELEKTRİK, ELEKTRONİK SANAYİ	31	2
12	DİĞER	25	1,61
	TOPLAM	1.548	100

SAKARYA İLİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ 2014							
OSB İlgili Bilgiler	Organize Sanayi Bölgeleri						
	I. OSB.	II. OSB.	III. OSB.	Karasu OSB.	Kaynarca OSB.	Ferizli OSB.	Kaynarca 2.OSB.
Faaliyete Başladığı Yıl	1992	1997	1999	2011	2010	2009	-
Alanı (Hektar)	161	358	254	44	90	71	315
Parsel Sayısı	59	93	56	6	46	40	-
Üretime Geçen	Parsel Sayısı	54	68	33	-	-	-
	Tesis sayısı	54	68	31	-	-	-
İnşaat Safhasında	Parsel Sayısı	2	22	23	2	-	1
	Tesis sayısı	2	22	18	2	-	1
Proje Safhasında	Parsel Sayısı	3	2	-	4	-	14
	Tesis sayısı	3	2	-	4	-	10
TOPLAM	Parsel Sayısı	58	93	57	6	46	40
	Tesis sayısı	58	93	47	6	28	29
Tahsis ed.Parsel Sayısı		58	92	57	6	45	29
İstihdam Kapasitesi	Mevcut	8152	6189	3350	152	-	-
	Toplam	15.000	15.000	7.500	900	2.500	2.400
							12.000

Ferizli Organize Sanayi Bölgesi:

Sakarya, Ferizli ilçesi sınırları içinde yaklaşık 71 hektarlık bir alan üzerine kurulmuştur. Ferizli Organize Sanayi Bölgesi olarak 01.04.2014 Bakanlık onay tarihli İmar Plan Revizyonuna göre yapılan tevhidler sonucunda ada sayısı 8 iken 7, parsel sayısı 59 iken 40 olmuştur. Sanayi parseli tahsisi yapılan firmalardan; metal sanayinde 10 firma, makine sanayinde 7 firma, ağaç sanayinde 3 firma, plastik sanayinde 3 firma, kimya sanayinde 2 firma, ambalaj sanayinde 2 firma, prefabrik beton elemanları işinde 1 firma ve tarım sanayinde 1 firma faaliyet gösterecektir. Saha içi imar yolları ve Adapazarı-Karasu Karayoluna bağlanacak olan bağlantı yollarının altyapı uygulama işleri devam etmekte olup, 03.06.2014 tarihi itibarıyla işin % 60'ı tamamlanmıştır. Öngörülen istihdam kapasitesi yaklaşık 2.400 kişidir.

Kaynarca Organize Sanayi Bölgesi:

Sakarya, Kaynarca ilçesi sınırları içerisinde yaklaşık 90 hektarlık bir alan üzerinde kurulmuştur. OSB'nin Bakanlıkça onaylı imar planlarında yer alan 46 adet sanayi parselinin tamamı mobilya sektöründe üretim yapan 29 katılımcıya tahsis edilmiştir. Öngörülen istihdam kapasitesi yaklaşık 2.500 kişidir.

Karasu Organize Sanayi Bölgesi:

Sakarya, Karasu ilçesi sınırları içerisinde yaklaşık 44 hektarlık alan üzerinde kurulu bulunmaktadır. Son imar planı çalışması neticesinde bölgede 6 adet sanayi parseli mevcuttur. 4 parselde metal sanayi, 2 parselde plastik sanayi dalında faaliyet gerçekleştirecektir. Öngörülen istihdam kapasitesi yaklaşık 900 kişidir.

Kaynarca 2 Doğu Marmara Mak. İm. ve İh. Organize Sanayi Bölgesi:

Sakarya, Kaynarca ilçesi sınırları içinde 315 hektarlık alan üzerine kurulması planlanan OSB kuruluş aşamasındadır. Öngörülen istihdam kapasitesi yaklaşık 10.000 kişidir.

SAKARYA KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ-2014 YILI						
Adı	Faaliyete Başladığı Yıl	Toplam Alanı (m ²)	Toplam İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı
Karasu Sahil Yolu	1994	53000	104	104	0	100%
Adapazarı Zirai Aletler	1990	100000	210	201	9	96%
Adapazarı Oto Sanko	1971	135000	110	110	0	100%
Atatürk Sanayi Sitesi	1983	33000	148	145	3	98%
Hanlı	1971	40000	148	148	0	100%
Geyve	1989	48200	100	88	12	88%
Ferizli KSS	2012	24100	91	80	11	84%
Hendek9-	2003	36500	112	112	0	100%
Akyazı	2000	67000	310	310	0	100%
Modern Sanayi		24500	657	657	0	100%

SAKARYA SANAYİ İŞLETMELERİ					
TİCARİ İŞLETMELER		İŞYERİ SAYISI		FİİLİ İSTİHDAM	
		2013 YILI	2014 YILI	2013 YILI	2014 YILI
ÖZEL SEKTÖR İŞLETMELERİ	KOBİ	954	1125	54.085	58.936
	OSB	137	153	14.812	17.843
	KSS	3.230	3.230	9.201	9.248

Sakarya;

- ✓ Uygun iklim şartları,
- ✓ Ucuz arazi varlığı,
- ✓ Ulaşım akslarında yer alması,
- ✓ Sanayi altyapısının güçlü olması,
- ✓ Tarım, turizm ve sanayinin aynı anda gelişme potansiyelinin varlığı,
- ✓ Verimli arazi stoku,
- ✓ Doğal güzellik ve değerlerinin varlığı, termal potansiyeli,
- ✓ Meslek liseleri ve üniversitesiyle iyi bir eğitim altyapısına sahip olması,
- ✓ Mekânsal gelişim potansiyeli,
- ✓ Çevre düzeni planları ile gelişme alanlarının planlanmış bir il olması,
- ✓ Elektrik ve doğalgaz toplama yeri olması,
- ✓ Su imkânları,
- ✓ Kara ve demiryolu ağına dahil oluşu,
- ✓ Liman inşaatının sona gelmesi,
- ✓ Yeterli nüfus sayısı,
- ✓ Yetişmiş nitelikli işgücü varlığı,
- ✓ Önemli merkezlere ve pazarlara yakınlığı ile sanayi sektöründe önemli bir potansiyele sahiptir.

Özellikle İstanbul, Bursa ve Kocaeli üçgeninde sanayinin yoğunlaşması, müteşebbisleri yeni yatırım alanları arayışlarına yönlendirmiş, dolayısıyla da Sakarya alternatif bir yatırım alanı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Gelişmiş tarım, gıda sanayini de geliştirmiştir. İl’de **otomotiv, makine imalatı, metal sanayi, vagon ve gıda sanayi, mobilya imalatı** sektörleri öne çıkmaktadır. İl’de referans olarak gösterilebilecek, dünya çapında firmalar faaliyet göstermektedir.

- ✓ Sakarya’daki kurum/kuruluşların birlikte hareket ederek, sanayi alanında önceliklerin belirlenmesi ve bu doğrultuda gelen yatırımların değerlendirilmesi gerekmektedir. OSB’ler, KSS’ler ve Endüstri Bölgeleri ile şehre değer katacak, ileri teknoloji kullanan yatırımlar Sakarya’ya çekilmelidir.
- ✓ Karasu Limanı, Karasu Tren Yolu, Karadeniz Sahil Yolu, 3. Köprü Otoyolu tamamlandığında ulaşım olanakları bakımından önemli bir merkez haline gelecek olan ve Sakarya’nın güney bölgelerine nazaran 1. sınıf tarım alanları kısıtlı olan kuzey bölgesi, altyapısı tamamlanarak sanayi yatırımları için değerlendirilmelidir. Böylece Karadeniz ülkeleri ile yapılacak olan ticarete Karasu limanı ön plana çıkacaktır. Bu doğrultuda limanın potansiyeli karşılayacak şekilde yeniden projelendirilmesi gerekmektedir.

- ✓ Kurulan OSB'ler, KSS'ler ve Endüstri Bölgesi ile sanayi gelişimi hızlanmış, yeni planlanan OSB'ler, altyapı ve ulaşım projeleri ile bu süreç daha da hızlanacaktır.
- ✓ Organize sanayi bölgelerini, küçük sanayi sitelerini, endüstri bölgelerini ve serbest bölgeleri içeren planlı sanayi bölgeleri; bölgesel kalkınmanın, düzenli sanayileşmenin ve sağlıklı kentleşmenin en önemli araçlarıdır. Planlı sanayi alanları, ilin rekabetçi yapısını güçlendirici, bölgenin öncü sanayi sektörlerinde ihtisaslaşma ile kümelenmeyi sağlayıcı ve çevre dostu bileşenler olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda mevcut Organize Sanayi Bölgelerinde yatırımların tamamlanması ve Makine İmalatı, Mobilya, Otomotiv, Gıda gibi öncü sektörlerde İhtisas OSB'lerin kurulması ve faaliyete geçmesi sağlanmalıdır. Oluşturulan bu ihtisas sanayi alanları ile 2023 yılında Sakarya'nın söz konusu sektörlerde önemli üretim ve ihracat merkezi haline gelmesi hedeflenmelidir.
- ✓ Sakarya Üniversitesi, hem il sanayisinin ihtiyaç duyduğu kalifiye işgücünün yetiştirilmesinde etkin olmakta, hem de ilin mevcut sosyal ve kültürel yapısının gelişiminde olumlu etkide bulunmaktadır. Sakarya'da sanayi ve üniversite işbirliği en üst noktaya taşınmalı, inovasyon ve teknoloji liderliği konularında ülke genelinde üst sıralarda yer alması hedeflenmelidir.

Sakarya ili topraklarının yarıya yakın bir bölümü tarıma elverişli durumdadır. Tarımda ileri teknoloji kullanan uygulamalara geçmek, verimliliği ve üretimi arttıracaktır. Sakarya'nın verimli arazilerinin; dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliği, seracılık ve organik tarım gibi katma değeri yüksek tarımsal ürünlerde kullanılması için çiftçiler yönlendirilmelidir. Sakarya ili tarımsal faaliyetlerinin yarısını hayvansal üretim oluşturmaktadır. Sakarya'yı merkez haline getirecek yeşil hayvancılık OSB'lerinin kurulması beklenmektedir.

Sakarya'da yatırımcıların karşılaştığı sorunlar; **bürokratik engellerin azaltılması ve yasal sürecin kolaylaştırılması, enerji maliyetlerinin yüksekliği ve bu maliyetlerin yenilenebilir enerji kaynakları ile düşürülmesi, yatırım maliyetlerinin yüksekliği, nitelikli personel eksikliği, finansman maliyetlerinin yüksekliği ve üniversite-sanayi işbirliğinin sahaya yansıtılamamasıdır. Adapazarı-Karasu Limanı-Ereğli-Bartın Limanı Demiryolu Bağlantısı Hattı, Kuzey Marmara Otoyolu Projesi ve Karasu Limanının faaliyete geçmesiyle Sakarya lojistik anlamda bölgesel ve ulusal ölçekte önemli avantajlar elde edecektir. Ankara-İstanbul Yüksek Hızlı Tren Projesi faaliyete geçmiştir.**

Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.(TÜVASAŞ), Et ve Süt Ürünleri A.Ş. ve Tank Palet Fabrikası İl'de imalat sanayinde faaliyet gösteren önemli kamu işletmeleridir.

TÜVASAŞ, Kore'den Hyundai-Rotem ve yerli özel sektörün katılımıyla 08 Mart 2006 tarihinde ortak girişim anlaşması imzalamış ve 04 Temmuz 2006 tarihinde Eurotem Demiryolu Araçları Sanayi ve Tic. A.Ş. adıyla yeni bir işletme kurmuştur. TÜVASAŞ'da 2015 yılı Aralık ayı sonu itibariyle 1.115 personel görev yapmaktadır. Irak Demiryolları için 2015 yılı programında olan TVS 2000 tipi (6 Pulman, 4 Kuşetli, 2 Yemekli, 2 Yataklı) Toplam 14 vagon imalatı tamamlanmış olup, Irak Demiryollarına teslimatı gerçekleşmiştir. TCDD'nin talebi doğrultusunda üretilecek olan toplam 124 adet Dizel Tren Seti Araçlarından; 1-Dizel Tren Seti (Sürücü Kabinsiz Motorsuz) T tipi araç üretimi; TCDD'nin talebi doğrultusunda toplam 124 adet olan Dizel Tren Seti (TRAYLER) araçlarından 52 adet T tipi aracın, 2015 yılında 5 adet üretimi ve 2016-2017 yıllarında üretilmesi planlanan 47 adet aracın üretimi için Aralık ayı itibariyle 3 adet araç boyadan çıkmış ve montaj işlemleri devam etmektedir. 2-Dizel Tren Seti (Sürücü Kabinli Motorsuz) DT tipi araç üretimi; TCDD'nin talebi doğrultusunda toplam 124 adet olan Dizel Tren Seti (TRAYLER) araçlarından 52 adet DT tipi aracın, 2015 yılında 5 adet üretimi ve 2016 - 2017 yıllarında üretilmesi planlanan 47 adet aracın üretimi için Aralık ayı itibariyle 2 adet araç boyadan çıkmış ve montaj işlemleri devam etmektedir. 3-Dizel Tren Seti (Sürücüsüz Motorlu) M tipi araç üretimi; TCDD'nin talebi doğrultusunda toplam 124 adet olan Dizel Tren Seti (MOTORLU) araçlarından 16 adet M tipi aracın, 2015 yılında 2 adet üretimi ve 2016 - 2017 yıllarında üretilmesi planlanan 14 adet aracın üretimi için ARALIK ayı itibariyle 3 adet aracın son montaj işlemleri devam etmektedir.

1978 yılında işletmeye açılan **Sakarya Et Kombinasi** 99.145 m²'lik bir arazide kurulu olup, Marmara Bölgesi'nde üretim ve pazarlama yapan tek kombinedir. Kombina günlük 250 büyükbaş ve 2.000 küçükbaş kesim kapasitesine sahiptir. Kurum Özelleştirme Yüksek Kurulunun 26.08.2005 tarih, 2005/104 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programından çıkartılarak eski statüsüne iade edilmiştir. Kombinede 2014 yılında 100 çalışanı ile 1.423.000 kg. gövde sığır eti, 272.000 kg. şarta tabi gövde sığır eti, 39.589 kg. gövde koyun eti, 31.919 kg. gövde kuzu eti, 3.274.00 kg. parça et, 321.600 kg. kavurma üretilmiştir. 2015 yılı Ocak-Aralık ayları arasında 99 personelle 1.089.894 kg. gövde sığır eti, 561.739 kg. gövde koyun eti, 877.149 kg. gövde tavuk eti, 1.059.756 kg. parça sığır eti, 234.117 kg. kavurma üretimi yapılmıştır.

4) TİCARET:

İlde KOBİ'lerin devreye girmesiyle imalat sanayi çeşitlenmiş, ihracata yönelik rekabet edebilen bir üretim yapısı oluşmuştur. Referans olabilecek büyük ölçekli otomotiv sanayi (Toyota-Otokar-Otokur vb.), savunma sanayi (milli tank, zırhlı muharebe araçları, fırtına obüsleri), milli tren projesi (vagon ve motorlu tren setleri imalatı), tekstil ve gıda sanayi işletmelerinin devreye girmesiyle Sakarya'nın ekonomisi ve sanayisi bugünkü seviyesine ulaşmıştır. Sakarya'da tarım, ticaret, sanayi ve ulaştırma, haberleşme ağırlıklı bir "sosyo-ekonomik" yapı görülmektedir. Sakarya'da 2 Sanayi ve Ticaret Odası, 2 Ticaret Borsası, 1 Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ve 73 Esnaf ve Sanatkarlar Odası bulunmaktadır. 2014 yılında 1182 şirket açılmış, 977 şirket kapanmıştır.

2015 YILINDA 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE FAALİYET GÖSTEREN ŞİRKETLER-NEVİLERİNE GÖRE ÜYELER	ŞİRKET SAYISI
ANONİM ŞİRKET	1.004
HAKİKİ ŞAHIS	2.745
KOLLEKTİF ŞİRKET	34
KOMANDİT ŞİRKET	3
LİMİTED ŞİRKET	4.114
TOPLAM ŞİRKET SAYISI	7.900

İlimiz dış ticarete ülkemizin önde gelen illeri arasındadır. Sakarya'daki ihracat yapan KOBİ ve büyük sanayi kuruluşları iller bazında Türkiye'de **8.** sıradadır. **2014** yılında ihracat **2.605.030.000** Dolar, ithalatımız ise **1.663.810.000** Dolardır. 2014 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı **%156** olmuştur. **2015** yılında ihracat **1.925.739.000** Dolar, ithalat **1.512.601.000** Dolardır. 2015 yılı aylarında ihracatın ithalatı karşılama oranı **%127** olmuştur.

İhracatta otomotiv sanayi başta olmak üzere, makine, gıda, tekstil, mobilyacılık, orman ürünleri ve dış mekân süs bitkileri ön plana çıkan sektörlerdir. AB ülkeleri, Rusya, İran ve Irak ihracatımızda önemli bir paya sahiptir. OSB alanlarında sanayi üretiminin çeşitliliği ile ihraç ürünleri konusunda önemli bir potansiyele sahip olan İlimizde birçok sanayi kuruluşunun merkezinin İstanbul'da olması nedeniyle ne yazık ki ihracat performansında gerçek rakamlar tabloya yeteri kadar yansımamaktadır.

İl'de tüketici şikayetleri ile ilgili çalışmalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İL TÜKETİCİ ŞİKÂyetLERİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR					
YILLAR	BAŞVURU SAYISI	TÜKETİCİ LEHİNE	TÜKETİCİ ALEYHİNE	BAŞKA KURUMA SEVK	BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ
2012	4390	3094	692	17	337
2013	5532	4239	733	125	497
2014*	142	81	2	7	2
2015	36.510	33.032	843	73	539

*Yapılanma nedeniyle İl Müdürlüğüne değerlendirilen başvurular.

5) ENERJİ:

Sakarya'da 2014 yılında elektrik enerjisi üretimi 17.164.276.198 kWh, tüketimi 3.032.983.435 kWh'dır. 2015 yılı Ocak-Kasım ayları arasında elektrik enerjisi üretimi 16.642.042.829 kWh, tüketimi 2.963.712.761 kWh'dır.

Sakarya'da 2014 ve 2015 yılı 3. Dönem abone türüne göre elektrik enerjisi tüketimi aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

	2014 Yılı Tüketim (Kwh)	2015 Yılı 3. Dönem Tüketim (Kwh)	2014 Yılı Abone Sayısı	2015 Yılı Abone Sayısı
Konut	407.640.813	417.875.900	356.943	369.370
Ticarethane	465.821.521	453.848.382	64.996	66.221
Sanayi	487.488.785	566.644.610	682	781
Tarımsal Sulama	5.174.351	5.684.032	2.092	2.177
Diğer	42.851.910	40.988.833	2.885	4.819
Toplam	1.408.977.379	1.485.041.757	427.598	443.368

Sakarya'da yıllara göre abone sayıları ve doğalgaz tüketiminin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

SAKARYA İLİ KULLANIM TÜRÜNE GÖRE DOĞALGAZ AKTİF ABONE SAYILARI VE TÜKETİMLERİ (m ³)				
	2014 Yılı Abone Sayıları	2015 Yılı Abone Sayıları	2014 Yılı Tüketimleri	2015 (Ocak-Aralık) Tüketimleri
Mesken	119.347	135.119	108.830.244	139.894.623
Sanayi	107	108	26.682.336	27.314.533
Resmi Daire	900	1.078	9.945.732	12.400.426
Mal ve Hizmet Üretim Amaçlı	1.831	2.186	12.196.431	14.323.488
Toplam	122.185	138.491	157.654.743	193.933.070

6) BANKACILIK:

Sakarya'da toplam 125 banka şubesi bulunmaktadır. 2015 yılı Aralık dönemine ait Sakarya genelinde kredi, mevduat miktarı ve sektörel krediler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

KREDİLER 2015-Aralık	Değer(°)
Toplam Nakdi Krediler	10.611.387.000
Nakdi Krediler	10.239.534.000
Takipteki Alacaklar	371.853.000
Gayri Nakdi Krediler	1.587.249.000

MEVDUAT 2015-Aralık	Değer(°)
Tasarruf Mevduatı	4.461.076.000
Tasarruf Mevduatı Türk Lirası	2.795.181.000
Tasarruf Mevduatı Döviz Tevdiat Hesabi	1.665.895.000
Diğer Mevduat	1.424.036.000
Diğer Mevduat Türk Lirası	1.006.186.000
Diğer Mevduat Döviz Tevdiat Hesabi	417.850.000
Toplam Mevduat	5.885.112.000

SEKTÖREL KREDİLER 2015-Aralık	Değer(°)
Gıda, Meşrubat ve Tutun	205.614.000
İnşaat	473.071.000
Metal ve İşlenmiş Maden	194.940.000
Finansal Kuruluşlar	2.930.000
Tekstil ve Tekstil Ürünleri	58.859.000
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	515.081.000
Turizm	73.065.000
Ziraat ve Balıkçılık	642.633.000
Enerji	123.282.000
Denizcilik	8

7) MİLLİ GELİR ve İSTİHDAM:

TUİK iller bazında işgücü verilerine göre 2013 yılı sonunda Sakarya’da istihdam oranı %49,7, işsizlik oranı % 9,4 ve işgücüne katılma oranı ise %54,8’dir. Sakarya Çalışma ve İş Kurumunun 2014 yılı ve 2015 yılı faaliyetleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Faaliyetleri 2014 (Ocak-Aralık)	
Başvurular	37.996
Açık İş	31.249
<i>Kamu</i>	264
<i>Özel</i>	30.985
İşe Yerleştirme	13.516
<i>Kamu</i>	153
<i>Özel</i>	13.363
Kayıtlı İşgücü Sayısı	70.483
Kayıtlı İşsiz Sayısı	36.669

Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Faaliyetleri 2015 (Ocak-Aralık)	
Başvurular	36.848
Açık İş	29.946
<i>Kamu</i>	131
<i>Özel</i>	29.815
İşe Yerleştirme	15.090
<i>Kamu</i>	126
<i>Özel</i>	14.964
Kayıtlı İşgücü	77.687
Kayıtlı İşsiz	25.770

ALTYAPI ve KAMU YATIRIMLARI

1) ULAŞIM:

A-KARAYOLU ULAŞIMI

Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü'nün Sakarya ilinde sorumluluğu altında **614** km. karayolu vardır. Bu yolların **353** km.si Devlet Yolu, **128** km.si İl yolu, **133** km.si Otoyoldur. Devlet ve İl yollarımızda toplam **261** km. bölünmüş yolumuz vardır.

B-DEMİRYOLU ULAŞIMI

Ankara-İstanbul arasında toplam uzunluğu 535 km. olan Yüksek Hızlı Tren hattının 91 km.si (%17) İlimiz hudutları içerisinde yer almaktadır. 91 km.nin de 56 km.si Jandarma, 35 km.si Polis sorumluluk sahasında kalmaktadır.

C-DENİZ ULAŞIMI

İlimizin Karadeniz'e olan kıyı şeridi uzunluğu yaklaşık 60 km.dir. Adapazarı-Karasu arasında yapılacak 62 km. Demiryolu hattı ile ulusal Demiryolu şebekesine bağlanması planlanan Karasu Limanı, birkaç yıl sonra faaliyetine son verilmesi planlanan Haydarpaşa limanına alternatif limanlardan biri olacaktır.

D-HAVAYOLU ULAŞIMI

Sakarya, İstanbul Sabiha Gökçen ve İzmit Cengiz Topel havalimanlarından yurtiçi ve yurtdışına seyahat için hava ulaşım imkânlarına sahiptir.

2) ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK:

A-ÇEVRE ÇALIŞMALARI:

- İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 28.02.2014 tarih ve 3171 sayılı Kararı ile onaylanan Sakarya İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği mevcuttur.
- İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 28.02.2014 tarih ve 3172 sayılı Kararı ile onaylanan Sakarya İli Güney Planlama Alt Bölgesi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı mevcuttur.
- İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 28.02.2014 tarih ve 3173 sayılı Kararı ile onaylanan Sakarya İli Kuzey ve Doğu Planlama Alt Bölgesi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı mevcuttur.
- İlimizde Büyükşehir Belediyesi sınırları dâhilinde Sakarya Büyükşehir Belediye Meclisininin 08.04.2013 tarih ve 4/164 sayılı kararı ile onaylanan Sakarya 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı mevcuttur.

- Belediyesince Onaylanan İmar Planlarının üst ölçekli plan kararlarına ve mevzuata uygunluğu açısından incelenmesi: Bu kapsamda Büyükşehir Belediyesi ve İlçe Belediyeleri tarafından 2015 yılı Ocak-Haziran Ayları içerisinde 36 adet yeni onaylanmış İmar Planı gönderilmiş olup Planlar Şube personeli tarafından üst ölçekli planlara ve mevzuata uygunluk açısından değerlendirilmiştir. Bunlardan 15 tanesi için rapor düzenlenerek Belediyesince gerekli düzenlemelerin yapılması istenilmiş, 21 tanesi herhangi bir aykırılık tespit edilmediği hakkında rapor düzenlenerek arşive kaldırılmıştır.
- Müdürlüğümüz bünyesinde kurulan İmar Planına Esas Jeolojik ve Jeoteknik Etüt Raporu Onay Komisyonu tarafından 2015 yılı Ocak-haziran ayları arasında 13 adet İmar Planına Esas Jeolojik ve Jeoteknik Etüt Raporu onaylanmıştır.
- Sakarya İli, Hendek İlçesi, Kemaliye Mahallesi'nde 11.01.2013 tarih ve 28539 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren “ Riskli Alan Sınırı” içerisinde yapılacak olan Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı teklifi, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ve 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Bakanlık Makamının 15.05.2014 tarih ve 7670 sayılı Olur'ları ile onaylanmıştır. Sakarya İli, Hendek İlçesi, Kemaliye Mahallesi 1/5000 ölçekli Nazım İmar ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı teklifi 02/06/2014 tarihinde 30 (otuz) gün süreyle Müdürlüğümüz ilan panosunda ve Web sitesinde askıya çıkarılmış 02/07/2014 tarihinde askıdan indirilmiştir. Askı süresince Plana herhangi bir itiraz yapılmamış ve Plan teklifi kesinleşmiştir.
- Ancak 11.01.2013 tarih ve 2013/4204 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Riskli Alan ilan edilen Sakarya İli, Hendek İlçesi, Kemaliye Mahallesi'nde Bakanlığımızca onaylanmış olan 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Değişikliğine ilişkin olarak Sakarya 2. İdare Mahkemesinin 2014/932 - 2014/933 - 2014/934 esaslarında Dava Konusu olan 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Nazım ve Uygulama İmar Planı Değişikliğinin dayanağı olan 11.01.2013 tarih ve 2013/4204 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Danıştay 14. Dairesi'nin E:2013/7046; K: 2015/6039 sayılı ve 01.07.2015 tarihli Kararla iptal edilmesi nedeniyle, Bakanlığımız aleyhine açılan davalarda 02.12.2015 tarihinde tebellüğ edilen 13.10.2015 tarihli Kararlar ile **dayanağı kalmayan imar planlarının hukuka uygun olmadığı sonucuyla iptal edilmiştir.**
- 22.04.2013 tarih ve 2013/4697 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen, İlimiz Erenler İlçesi, Küpçüler ve Yenimahalle sınırları içerisinde yer alan 48.02 ha'lık Riskli Alan için hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ve 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Bakanlık Makamının 20.08.2014 tarih ve 13562 sayılı Olur'u ile onaylanmıştır. Söz konusu planlar 3194 sayılı İmar Kanununun 8/b maddesi uyarınca 03.09.2014-03.10.2014 tarihleri arasında 30 gün süre ile Müdürlüğümüz ilan panosunda ve Web sitesinde askıya çıkılmış olup 03.10.2014 tarihinde 30 (otuz) günlük ilan süresi sona ermiştir ancak resmi tatil gününe denk gelmesi nedeniyle resmi tatili takip eden ilk iş günü olan 08.10.2014 tarihinde mesai bitiminde askıdan indirilmiştir.

Atık Yönetimi:

Katı Atık Depolama Sahaları;

Sakarya Büyükşehir Belediyesi katı atık düzenli depolama sahası 2009 yılı başında işletmeye açılmıştır. Saha (1. Lot) 9,7 ha kullanım alanına sahip olup, 443.609 nüfusa hizmet etmektedir. Tesise günlük ortalama 423,5 ton atık kabul edilmektedir. Büyükşehir Belediyesi dışında bulunan tüm Belediyelerden katı atık depolama sahaları ile ilgili olarak iş termin planları alınarak Bakanlığa iletilmiştir. Sakarya Büyükşehir Belediyesince 2015 yılı Aralık ayı itibarıyla 207.504 ton/gün katı atık toplanarak depolanmıştır.

Ambalaj Atıkları;

Ambalaj atıklarının belirli bir sistem içinde; kaynağında ayrı toplanması, taşınması, ayrıştırılması ve geri dönüşümünün sağlanması konularında faaliyet gösteren toplama-ayırma ve geri dönüşüm tesislerine lisans verilmesi işlemleri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bünyesinde devam etmektedir. Lisanslı toplama-ayırma tesislerinde ayrıştırılan ambalaj atıkları preslenerek geri kazanımı sağlanmak üzere lisanslı geri dönüşüm tesislerine gönderilmektedir. İlimizde mevcut durumda 5 adet Çevre Lisanslı Toplama-Ayırma Tesisi, 2 adet Çevre Lisanslı Geri Dönüşüm Tesisi, 5 adet Çevre Lisanslı Toplama Ayırma ve Geri Dönüşüm Tesisi bulunmaktadır. Ayrıca 3 firmanın Geçici Faaliyet Belgesi bulunmakta olup, Lisans işlemleri devam etmektedir. 2012 yılında 47.146.683 kg., 2013 yılında 88.893.146 kg., 2014 yılında 58.403.695 kg, 2015 Ocak-Haziran döneminde ise 18.118.805 kg. ambalaj atığı toplanmıştır.

Tehlikeli Atıklar

İl genelinde tehlikeli atık üreten 282 adet işletme çevrimiçi atık beyan formunu doldurmuşlardır. İlimizde bulunan tehlikeli atık üreticilerinin beyanları online olarak incelenmekte ve gerekli düzeltmelerin yapılabilmesi için süre verilmektedir. Ayrıca İl Müdürlüğümüz tarafından prosesleri gereği tehlikeli atık oluşan 20 firmaya tehlikeli atık geçici depolama izni verilmiştir.

YILLAR	Tehlikeli Atık Üreten Firma Sayısı	İl Genelinde Üretilen Tehlikeli Atık Miktarı (kg.)	Arazide Bulunan Tehlikeli Atıklar	Tehlikeli Atık Taşıma Lisansı Verilen Firma Sayısı	Şikâyet adedi	Denetim adedi
2013	410	17.358.033	1 Adet	1	16	170
2012	282	13.951.116 (Online sistemdeki arıza nedeniyle veri girişi tamamlanmamıştır.)	2 adet varil	2	15	70
2011	277	28.324.461	2 adet varil (Karasu sahili)	-	10	150

Özel Atıklar;

Atık Yağlar; 2013 yılında İlimizde oluştuğu tespit edilen 444.514 kg. atık yağın Yönetmelik hükümlerine göre bertarafı sağlanmıştır. İlimizde 1 adet atık yağ geri kazanım çevre izin ve lisans belgesine sahip firma vardır. Sakarya Büyükşehir Belediyesince 2015 yılı Aralık ayı itibariyle 149.708 kg. atık yağ toplanarak bertaraf edilmiştir.

Bitkisel Atık Yağlar; İlimizin Bitkisel Atık Yağ Yönetim Planının yapılması sağlanmıştır. Bakanlığımız tarafından 2007 yılında Sakarya Büyükşehir Belediyesine bitkisel atık yağların denetim ve idari yaptırım karar yetkisi verilmiştir. İlimizde 1 adet firmanın Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama Alanı İzin Belgesi mevcuttur. Sakarya Büyükşehir Belediyesince 2015 yılı Aralık ayı itibariyle 90.251 kg. bitkisel atık yağ toplanmıştır.

Atık Pil ve Akümülatörler; İl sınırları içerisinde Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği Kapsamına giren Geri Kazanım mevcut değil ancak Geçici Depolama Tesisi 1 adet mevcuttur. Sakarya Büyükşehir Belediyesince 2015 yılı Aralık ayı itibariyle 4.966 kg. atık pil toplanmıştır.

Tıbbi Atıklar; İlimize ait Tıbbi Atık Yönetim Planları oluşturulmuştur. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi 2010 yılı Ocak ayında faaliyete geçmiştir. İl genelinde oluşan tıbbi atıklar bertaraf için sterilizasyon tesisine gönderilmektedir. Tüm sağlık kuruluşlarına atıkların kaynağında ayrıştırılması, tıbbi ve tehlikeli atıkların ilgili mevzuata uygun olarak toplanması, taşınması ve bertaraf edilmesi konusunda uyarı yapılmaktadır. Tıbbi atıklar konusunda karşılaşılan problemleri asgari seviyeye indirmek amacıyla sağlık kuruluşlarına bilgilendirmeler yapılmaktadır. Sterilizasyon tesisinde bertaraf edilen tıbbi atık miktarı 655.125 kg.dır. Sakarya Büyükşehir Belediyesince 2015 yılı Aralık ayı itibariyle 1.199.350 kg tıbbi atık toplanarak steril edildikten sonra hacmi küçültülüp düzenli depolama sahasında depolanmaktadır.

BÜYÜKŞEHİR ATIKSU ARITMA TESİSLERİ

Arıtma Tesisi Adı	Hizmet Ettiği Nüfus	Toplam Kapasite	Mevcut Arıtım
SASKİ Karaman Atık su Arıtma Tesisi	500.000	275.000 ton/gün	25.927.187 m ³ /yıl
SASKİ Akyazı Atık su Arıtma Tesisi	45.000	20.000 ton/gün	3.957.316 m ³ /yıl
SASKİ Hendek Atık su Arıtma Tesisi (II. OSB atık suları ile birlikte arıtım sağlanıyor.)	45.000	21.000 ton/gün	3.808.730 m ³ /yıl

3) İÇME-KULLANMA SUYU ve KANALİZASYON:

Sakarya'da **360.622** hanenin tamamında (**410.303 abone**) sağlıklı içme suyu bulunmaktadır. Yeterli atık sistemine ulaşamayan hane sayısı oranı **%25** olup, şehirdeki hanelerin **%75'i** fenni kanalizasyon sistemine bağlıdır. Şehrin büyük bir kısmının içme suyu Sapanca gölünden karşılanmaktadır. İlin su potansiyeli yer üstü 1,71 milyar m³/yıl, yer altı 0,25 milyar m³/yıl olmak üzere toplam 1,96 milyar m³/yıl'dır..

4) KAMU YATIRIMLARI:

2015 yılı yatırımlarımızın toplam proje tutarı **5 milyar 433 milyon TL.** olup, 2014 yılı yatırımlarının proje tutarı ile karşılaştırdığımızda **% 6'luk** (299 milyon TL.) bir artış meydana gelmiştir. Toplam proje tutarını sektörlere göre incelediğimizde; sırasıyla Ulaştırma 3 milyar 396 milyon TL., Diğer Kamu Hizmetleri 918 milyon TL. ve Eğitim sektörleri 406 milyon TL. ile ilk üç sırayı almaktadırlar.

2015 yılı yatırımlarımızın toplam ödeneği **1 milyar 046 milyon TL.**'dir. Toplam ödenek miktarını sektörlere göre incelediğimizde; sırasıyla Diğer Kamu Hizmetleri 473 milyon TL., Ulaştırma 256 milyon TL. ve Eğitim sektörleri 110 milyon TL. ile ilk üç sırayı paylaşmaktadırlar. İlimizin 2015 yılı yatırım programında yer alan **415** projeye, IV. Dönem itibariyle tahsis edilen **1 milyar 046 milyon TL.** ödeneğin, **663 milyon TL.**'si harcanarak **% 64** nakdi, **% 69** fiziki gerçekleşme sağlanmıştır. Toplantı dönemi itibariyle **415** projemizden; **189'u** tamamlanmış, **144'ü** devam etmekte, **20'si** ihale aşamasında olup, **62** projeye ise hazırlık çalışmaları devam ettiğinden henüz başlanılamamıştır.

YATIRIMLARIN SEKTÖREL DEĞERLENDİRMESİ 2015 YILI (IV. DÖNEM)							
SEKTÖR	PROJE SAYISI	PROJE TUTARI	2014 YILI SONUNA KADAR YAPILAN HARCAMA(TL.)	2015 YILI ÖDENEĞİ (TL.)	2015 YILI HARCAMASI (TL.)	NAK. GER. OR. (%)	FİZ. GER. OR. (%)
TARIM	94	392.963.916	69.095.227	98.806.194	97.075.566	99	100
İMALAT	3	23.729.000	6.906.000	10.648.000	9.256.224	87	92
ENERJİ	64	122.247.681	35.200.000	75.565.681	67.672.681	90	95
ULAŞTIRMA	53	3.396.819.158	1.605.435.689	256.585.156	144.806.943	57	62
EĞİTİM	43	406.951.020	132.834.178	110.464.066	40.868.512	37	42
SAĞLIK	17	172.404.651	30.188.022	20.864.413	15.391.633	74	79
D.KAMU HİZ.	141	918.699.252	234.030.493	473.170.049	288.754.493	61	66
TOPLAM	415	5.433.814.678	2.113.689.609	1.046.103.559	663.826.052	64	69

KARAYOLU YATIRIMLARI:

SAKARYA KARAYOLU YATIRIMLARI UYGULAMA VE İZLEME DURUMU 2005 YILI (IV. DÖNEM)

SIRA NO	PROJENİN ADI	YERİ	BAŞ.- BİTİŞ TAR.	PROJE TUTARI (TL.)	2014 YILI SONUNA KADAR HARC. (TL.)	2015 YILI ÖDENEĞİ (TL.)	2015 YILI HARCAMA-SI (TL.)	GERÇEK-LEŞME		AÇIKLAMA
								NAK. %	FİZ. %	
1	Karayolları 17. Bölge Müd. sorumluluğunda bulunan otoyolların, otoyolu bağlantı yollarının yapım, onarım ve depreme karşı güç. işlerinin kont. ve müş. hiz. işi.	İstanbul Kocaeli Sakarya	2011-2015	1.218.000	591.000	627.000	-	-	100	Bitti.
2	Mahmutbey-Çamlıca-Gümüşova (O1-O2-O3-O4) arasında yer alan otoyollar, bağlantı yolları üzerindeki köprü ve viyadüklerde yaya korkuluklarının yen. yap. işi.	İstanbul Kocaeli Sakarya	2015-2016	21.750.000	-	10.000.000	3.490.610	-	50	Devam etmektedir.
3	İstanbul-Edirne-Gümüşova 01, 02, 03, 04 otoyollarında yol saatinde meydana gelen münferit bozulmaların çatı akların onar yapım işi.	Sakarya	2012-2017	350.000.000	259.438.000	40.000.000	2.791.369	-	60	Devam ediyor.
4	Kaynarca-Karasu (DY Onarımı)-35 KM-1A toprak işleri, sanat yapıları, üstyapı ve köprü yapım işi.	Sakarya	2010-2018	35.190.000	6.000	96.803.607	96.803.607	-	95	Devam etmektedir.
5	Adapazarı-Karasu-Akçakoca(MD) Karasu-Kocaeli-4. Bölge Hudut Bölünmüş yol. toprak işleri, sanat yapıları, üstyapı(BSK dahil) ve köprü yapım işi.	Sakarya -Düzce	1993-2018	335.131.000	240.259.000	17.819.974	17.819.974	-	98	Devam etmektedir.
6	Şile-Ağva-Kandıra-Kaynarca (İstanbul-Şile-Ağva yolu. km:61+000-84+800 arası kesimi)	İstanbul Kocaeli Sakarya	2011-2018	1.245.500.000	16.477.000	6.200.000	-	-	-	Çalışmalar İstanbul ilinde devam etmektedir.
7	Mekece-Adapazarı yolu yapım ikmal işi PHI yapı inş. Şevlere ağ gerilmesi ve deplase çalışması işi.	Sakarya	1996-2015	581.329.000	581.229.000	4.080.436	4.080.436	-	83	Bitti, kesin kabulü yapılmıştır.
8	D100 Ayrımı Ormanköy-Akyazı-Dokurcun-4. Bölge Hudut yol. KM:101+450-118+920 arası kesimi Akyazı bağ. yolu KM:0+000-4+500 arası kes. toprak iş., sanat yap., üstyapı, köprü yap. işi.	Sakarya	1974-2018	175.600.000	145.203.000	2.391.931	2.391.931	-	100	Bitti, kesin kabulü yapılmıştır.
9	Geyve Ayr.-Taraklı (1A-32 km)	Sakarya	1997-2018	43.400.000	33.731.000	1.300.000	-	-	100	Bitti
10	Hendek-4. Böl. Hd.(kalan işler)	Sakarya	2006-2017	34.874.000	10.974.000	700.000	-	-	100	Bitti
11	Akyazı-Hendek yolunda Çakallık Grubu Köprüleri yapım işi (Çakallık-2, Çakallık-3)	Sakarya	2011-2016	3.000.000	858.000	4.000	-	-	-	Sözleşme imzalandı, yer teslimi yapıldı. Köprüler için Gen. Müd. onay geldi.
12	Tarihi köprülerin onarımı Sangarios (Justinianus, Beşköprü) köprüsü.	Sakarya	2015-2018	100.000	-	10.000	-	-	-	Restorasyon projesine devam edilmektedir.
13	Köprü Onarımı (Sakarya-Karapürçek-Akyazı İl Yol. Uludere Köprüsü)	Sakarya	2015-2015	120.000	-	120.000	-	-	-	2015 yılında onarım çalışması yapılacaktır.
TOPLAM				2.827.212.000	1.288.766.000	180.056.948	127.377.927	71	50	

ORMANKÖY-AKYAZI-DOKURCUN–4.BÖLGE HUDUDU(41 KM.)

Toplam uzunluğu 33 km. olan bu projenin 2003 yılından önce 30 km.si olmak üzere bugüne kadar toplam 33 km.si BSK seviyesinde ve 1A standardında trafiğe açılmış olup, kesin hesap çalışmaları tamamlanmıştır. Toplam 40 km.lik güzergâhın 22 km.lik kesiminin Bölünmüş yol yapım ihalesi 13.12.2010 tarihinde yapılmış olup, proje bedeli 29.766.715 TL.'dir. 26.08.2011 de çalışmalara başlanmış olan yolda 2012 yılında sanat yapılarında çalışılmıştır. (4 km.lik Akyazı bağlantısı projeden çıkarılmış olup, 18 km.lik kesimde çalışılmaktadır.) 8 km. BY-BSK seviyesinde bitirilmiştir. 2013 yılı sonuna kadar 23.042.802 TL. harcanarak 4 km.lik kesim BY-PMT seviyesinde tamamlanmıştır. (Yahyalı Kavş. – Küçücek Kavş.) Söz konusu işte BSK çalışmaları Adapazarı Asfalt Şantiyesi tarafından emanet olarak yapılmaktadır. (2 km.lik kesim binder seviyesinde emanet şantiye tarafından tamamlanmıştır.). 2014 yılında 7.5 km.lik kesim B.Y olarak tamamlanmıştır. Kalan 15km.lik kesim ile bağlantı yolu dahil toplam 20 km.lik kesimde ikinci ihale çalışmalarına devam edilmektedir.

KARASU– KOCAALİ– 4. BÖLGE HUDUDU YOLU

Toplam 23,3 km. uzunluğunda BY standartlarındaki yolun ihalesi 15.03.2011 tarihinde yapılmış olup, işin proje tutarı 53.996.343 TL.'dir. Bu projede çalışmalara 16.06.2011 tarihinde başlanılmıştır. 23,3 km. uzunluğundaki yolun 17 km.lik kesimi 2013 yılında binder seviyesinde tamamlanarak trafiğe açılmıştır. (Kuyumcu Köyü Kavş.– Demiriçme Kavş. arası kesim) 2014 yılında 2 km. BY-BSK tamamlanmıştır. Küçükboğaz ve Maden Deresi Köprülerinde çalışmalar tamamlanmış olup trafik hizmetine açılmıştır. Kalan 4,3 km. kesim binder seviyesinde tamamlanmıştır. 2016 yılında yolun tamamının aşınma seviyesinde bitirilmesi planlanmaktadır.

KAYNARCA–KARASU YOLU

Toplam 37,5 km. uzunluğunda 1A standartlarındaki yolun bölünmüş yol yapım ihalesi 30.04.2010 tarihinde yapılmış olup, işin proje tutarı 77.444.916 TL.'dir. Bu projede çalışmalar 03.08.2010 tarihinde başlatılmıştır. 2012 yılı sonuna kadar yolun 19 km.si BY BSK seviyesinde tamamlanmıştır. Duduköyü, Küçükkaynarca, Uzunalan ve Kulaklı eş düzey kavşakları binder seviyesinde tamamlanmıştır. Kulaklı Kavşağında toprak işleri, sanat yapıları ve üst yapı çalışmalarına, İnekçi Deresinde köprü yapım çalışmalarına devam edilmektedir. Kayacık Kavşağı binder seviyesinde tamamlanmıştır. 2013 yılı sonuna kadar toplam 46.141.440 TL. harcama yapılmıştır. 2014 yılında Km:12+000 – 13+200 arasında toprak işlerinde, Fuat Köprü Deresi Köprüsü ve Esmegülü Deresi Köprüsü'nde köprü yapım çalışmaları tamamlanmıştır. 2016 yılında kalan 1 km.lik kesim tamamlanarak toplam 21 km.lik kesimin trafik hizmetine açılması hedeflenmektedir.

KAYNARCA–KARASU İKMAL

Toplam 16,5 km. uzunluğunda 1A standartlarındaki yolun bölünmüş yol yapım ihalesi 28.02.2013 tarihinde yapılmış olup, işin proje tutarı 102.346.700 TL.'dir. Bu projede işyeri teslimi 27.07.2013 tarihinde yapılmış olup, çalışmalara başlanmıştır. 2014 yılında Liman Köprülü Kavşağında (Km:34+000) köprü çalışmalarına devam edilmiştir. Km:15+000 – 15+500 arası kesimde tünel çalışmalarına başlanmış olup, sağ ve sol tüpte üst yarı kazılarına başlanılmıştır. 2016 yılında Karasu tünelinin ikmal ihalesi kapsamında yapılması hedeflenmektedir.

ADAPAZARI–MEKECE (2.KISIM)

Toplam 26 km. uzunluğunda BY standartlarındaki Mekece-Adapazarı 2. Kısım yolunun ihalesi 30.09.2004 tarihinde yapılmış olup, alınan % 235 oranındaki keşif artışıyla işin proje tutarı 241.227.142 TL.'dir. Bu projede çalışmalar 20.04.2005 tarihinde başlatılmıştır. 2013 yılı sonuna kadar 229.202.543 TL. harcanarak 26 km.lik kesim aşınma seviyesinde bölünmüş yol olarak tamamlanmıştır. 3,6 km.lik Geyve bağlantı yolu aşınma seviyesinde bitirilmiştir. Ancak Km: 2+600 deki yüksek gerilim hattının deplase edilememesinden dolayı 50 m.lik kesim yapılamamış olup, yol trafiğe kapatılmıştır. 2013 yılında işin geçici kabulü yapılmış olup, 2014 yılında kesin hesap çalışmaları tamamlanmıştır.

HENDEK 4. BÖLGE HUDUDU YOLU ve HENDEK GEÇİŞİ

Toplam 12 km. uzunluğunda BY standartlarındaki Hendek-4. Bölge Hududu yolunda 07.11.2008 ve 21.06.2010 tarihlerinde iki adet ihale yapılmış olup, iki ihalenin toplam proje tutarı 34.874.000 TL.'dir. 2011 yılı sonunda 12 km.lik kesim bölünmüş yol olarak tamamlanmıştır.

KUZAY MARMARA OTOYOL PROJESİ

Güzergah olarak Tekirdağ Kınalı ayrımından başlayarak Yavuz Sultan Selim köprüsü-Kocaeli ve Sakarya il sınırları içerisinde geçmektedir. Adapazarı ilçemizin Camili mahallesinin 1,5 km. Güneyinden geçen otoyol projesinde Camili mahallesine büyük bir kavşak yapılması planlanmıştır. Bu kavşaktan Camili'ye, Şehir Merkezine ve Kaynarca ilçemize bağlantı sağlanacaktır. Otoyol, Kömürlü köyü civarında Sakarya-Karasu yolunda kesişmektedir. Burada da Dört yol kavşağı devamında D-100 üzerindeki Akyazı kavşağını kesmektedir. Hendek-Akyazı ilçelerimiz arasındaki TEM otoyoluna bağlanacaktır.

Projenin toplam uzunluğu 260 km.dir. Bağlantı yolları ile 415 km.dir. Projenin 54 km.lik otoyol kısmı ile 17 km.lik bağlantı yolları Sakarya ili sınırlarından geçmektedir. Otoyolun genişliği 2x4 şeklinde olmaktadır. Bu proje tamamlandığında Sakarya-İstanbul arasındaki mesafe 15 km. kısılacaktır. D.020 devlet yolu olarak Kuzey Marmara Otoyolunun haricinde ayrı bir yol yapılmaktadır. Bu yol da Yavuz Sultan Selim köprüsünün Anadolu tarafındaki ayağından başlayarak, Şile-Ağva-Kandıra-Kaynarca-Karasu ve Zonguldak'a kadar devam etmektedir. Kaynarca-Karasu arasındaki yol çalışmaları ise halen sürdürülmektedir.

Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanı ve Sakarya Milletvekillerinin talebi üzerine Söğütlü-Camili arasındaki 15 km.lik yeni yol talebi Karayolları I. Bölge Müdürlüğüne değerlendirilmiş olup, yolun yapımı ile ilgili Genel Müdürlüğe olumlu görüş bildirilmiştir.

DEMİRYOLU YATIRIMLARI:

YÜKSEK HIZLI TREN PROJESİ

Ülkemizin en büyük Yüksek Hızlı Tren hattı olan Ankara-İstanbul Yüksek Hızlı Tren Hattı'nın Sakarya, 104 km.lik Vezirhan(Bilecik)-Köseköy(Kocaeli) hattı üzerinde yer almaktadır. 25 Temmuz 2014 tarihinde açılışı yapılan yüksek hızlı tren tarifeli seferleri devam etmektedir.

ADAPAZARI-KARASU DEMİRYOLU İNŞAATI

Adapazarı'ndan Karasu Limanı ve Sanayi Tesislerine demiryolu bağlantısının sağlanması için proje yapılmış ve yapım ihalesine çıkmıştır.(Üstyapı için başka bir ihale yapılması öngörülmüştür.)

Hat uzunluğu : 62 km.

İhale kapsamı : Demiryolu altyapı işinden ibarettir.

İhale bedeli : 641.902.000 TL.'dir.

Sözleşme tarihi : 05.04.2011

İşin süresi : 750 gündür.

İşin arazide fiilen başlatılmasından sonra, Sakarya nehrini takip eden güzergâhın zayıf zemin ihtiva eden kesimlerinde, ihalede öngörülen zemin iyileştirme metotlarıyla sıhhatli netice alınamayacağı yönünde bulgular oluşunca durum 4 farklı üniversiteye incelenmiş ve alınan bilimsel raporlar doğrultusunda projenin zemin ıslahı gerektiren kısımları için proje revizyonu yapılma kararı alınmıştır. Halihazırda demiryolu altyapısının güçlendirilmesi ve gerekli kesimlerde güzergâhın değiştirilmesi dahil olmak üzere projenin sağlam ve ekonomik olarak devam edebilmesi için lüzumlu olan teknik revizyonlar üzerinde çalışılmaktadır. Bunun yanında altyapının tamamlanması ve üstyapı işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik teknik çalışmanın tamamlanmasının ardından projenin 2 yıl içinde hizmete alınması hedeflenmektedir. Projeye günümüze kadar 2014 yılı fiyatlarıyla 326.676.093,14 TL. harcama yapılmıştır. Ayrıca, 60.000.000 TL. kamulaştırma için harcama yapılmıştır. Kamulaştırma çalışmaları devam etmektedir. Zemin etüt çalışması ve güzergâh değişiklikleri tamamlandıktan sonra ortaya çıkacak yeni keşif bedeli ve üst yapı keşfi bedeliyle birlikte yeniden ihaleye çıkılacaktır.

LİMAN ve SAHİL TAHKİMATI YATIRIMLARI:

KARASU LİMANI İNŞAATI

Karadeniz Aksı ile Avrupa Asya Koridor Eksen'inin çakıştığı bir noktada bulunan Karasu Limanı'nın inşaatına 1994 yılında balıkçı barınağı olarak başlanılmıştır. Yüksek Planlama Kurulunun 30 Ekim 1997 tarihli kararı ile Proje Ulaştırma Limanı'na dönüştürülmüştür. Ulaştırma Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü'nce şimdiye kadar, 1600 m. uzunluğunda ana dalgakıran, 125 m. uzunluğunda tali dalgakıran, (665x125) m uzunluğunda geri saha (koruma alanı 579 000 m²) 2008 yılında tamamlanmıştır.

Ulaştırma Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü Karasu Limanı'nın karayolu ve demiryolu bağlantıları ile verimli çalışan bir liman haline getirilmesi için eksik altyapı ve üstyapı donanımlarının tamamlanması işlerini 3996 sayılı "Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanun" hükümleri doğrultusunda ihale etmiştir. Yap-İşlet-Devret sürecinde teknik ve mali değerlendirmeler sonucu yatırımı gerçekleştirebileceği belirlenen ve diğer isteklilerden daha avantajlı teklif veren yatırımcı kuruluş IC İÇTAŞ İnş. San. ve Tic. A.Ş. uygun görülmüştür.

Yatırım Tutarı : 73.114.193 USD

İhale Tarihi : 25/05/2011

Sözleşme Tarihi : 07/12/2011 tarih ve 31542 sayı

İş Bitirme Tarihi : 1 yıl 6 ay yatırım 17 yıl 8 ay işletme süresi

1.500.000 ton/yıl genel kargo ve 50.000 ton TEU konteyner yük kapasitesine sahip, aynı zamanda Ro-Ro gemilere de hizmet verecek şekilde işletimine imkan vermek üzere tamamlayıcı altyapı eksiklikleri, ihtiyaç duyulan düzenlemeler ile gerekli olan üstyapı tesislerin tatbikat projelerinin hazırlanması, inşaatı, gerekli ekipmanların temin ve tesisin bakım ve onarımın projelendirilmesi, yapılması, işletilmesi görev konusu teşkil etmektedir.

Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün Sakarya Valiliği Defterdarlığına göndermiş olduğu 25 Nisan 2014 tarih ve 12686 sayılı yazısında yer teslimatının yapılabilmesi için, ilgili firma IC İÇTAŞ İnş. San. ve Tic. A.Ş. ile kullanım sözleşmesinin yapılması istenilmiştir. Sakarya Valiliği Defterdarlığı'nın Karasu Kaymakamlığına yazmış olduğu 14.07.2014 tarih ve 4766 sayılı yazısıyla adı geçen firmaya tebligat yapılması istenilmiştir. Maliye Bakanlığınca ve Bölge Müdürlüğünüzce 24.09.2014 tarihinde yer teslimi işlemleri yapılmış olup, ana mendirekte kronman duvarı inşaatı, tali mendirek inşaatı, rıhtım dolguları, liman baseni içerisinde tarama çalışmaları devam etmektedir.

Adapazarı-Karasu arasında yapılacak 62 km. Demiryolu hattı ile ulusal Demiryolu şebekesine bağlanması planlanan Karasu Limanı, birkaç yıl sonra faaliyetine son verilmesi planlanan Haydarpaşa limanına alternatif limanlardan biri olacaktır. Böylece Karadeniz ülkeleri ile yapılacak olan ticarete Karasu limanı ön plana çıkacaktır. İlimiz ve çevre illerin ihracat potansiyelini oldukça yukarılara çıkaracağı düşünülen Limanın büyük bir lojistik üs olması İlin geleceği açısından oldukça yararlı olacaktır. Liman inşaatı ile birlikte tersanelerin yapımı da söz konusudur. Bu amaçla 8 parselasyon yapılmıştır. Böylece, İlçenin Limanla birlikte bir tersaneler bölgesi olması da planlanmaktadır.

KARASU SAHİL TAHKİMATI YAPILMASI

Toplam 18 adet kıyıya paralel ayırık dalgakıran yapılması planlanan sahil şeridinde; I., II., III. ve IV. Kısım Sahil Tahkimatları tamamlanmıştır. 2013 yılında Karasu Sahil Tahkimatı V. Kısım inşaatı kapsamında proje tutarı 5.479.384,00 TL'dir. 11.10.2013 tarihinde yer teslimi yapılarak işe başlanılmıştır. Önceki yıllarda 2.460.192,31 TL. harcama yapılmış ve 12 adedinin yapımı tamamlanmıştır. 2015 yılı harcaması 1.725.101,67 TL. olup, kalan 6 adet ayırık dalgakıran yapımı için inşaat çalışmaları devam etmektedir.

KARASU BALIKÇI BARINAĞI

Karasu Balıkçı Barınağı ve Sakarya Nehri Çıkış Ağı Mahmuzları Kesin Projeler, Jeolojik-Jeoteknik Etüd Raporu, hidrografik-Oşinografik Rapor Fizibilite Raporu, İmar Planı ve ÇED Raporu Hazırlanması İhalesi sonuçlanmış olup, 14.09.2015 tarihinde yer teslimi yapılarak işe başlanılmıştır.(Yüklenici Firma:MSD Deniz Yapıları Müh.Proje ve Dan. Ltd.Şti)

ORMAN ve SU İŞLERİ YATIRIMLARI:

BALLIKAYA BARAJI

Sakarya ilinin ve civar yerleşim yerlerinin içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamak maksadıyla Mudurnu Çayı üzerinde inşa edilen Ballıkaya Barajı 156 milyon m³ depolama hacminindedir. Baraj ile şehre yılda 120 milyon m³ içme ve kullanma suyu temin edilecek olup, Adapazarı, Erenler, Serdivan, Yazlık, Sinanoğlu, Güneşler, Kazımpaşa, Hanlı, Nehirkent, Bekirpaşa, Çaybaşı-Yeniköy, Akyazı-Karapürçek, Gücücek, Sapanca, Arifiye, Kırkpınar, Kurtköy, Hendek, Yeşilyurt, Ferizli, Söğütlü, Gökent, ve Limandere yerleşim yerlerinin içme, kullanma ve sanayi suyu ihtiyacı karşılanacaktır.

İşe 22.02.2013 tarihinde başlanmış olup, iş bitim tarihi 04.07.2017'dir. 15.03.2013 tarihinde temeli atılmıştır. Fiziki gerçekleşme %65'dir. Sakarya'nın 100 yıllık geleceğini yakından ilgilendiren önemli bir çalışmadır. Baraj aynı zamanda Sakarya'nın tek ve vazgeçilmez içme suyu kaynağı olan Sapanca Gölü'nü korumak ve yaşatmak için de alternatif su kaynağıdır.

BALLIKAYA BARAJI UYGULAMA VE İZLEME DURUMU 2005 YILI (IV. DÖNEM)

PROJENİN ADI	BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	PROJE TUTARI (TL.)	2015 YILI ÖDENEĞİ (TL.)	2015 YILI HARCAMASI (TL.)	GERÇEKLEŞME	
					Nakdi %	Fiziki %
BALLIKAYA BARAJI	2015-	56.721.920	26.636.724	26.636.724	-	65
BALLIKAYA BARAJI FİYAT FARKI	2015-	13.578.080	10.998.418	10.998.418	-	-
BALLIKAYA BARAJI KAMULAŞTIRMA BEDELİ	2015-	168.600.000	37.099.472	37.099.472	-	-

Sakarya Havzası Atık Su Toplama ve Arıtma Sistemlerinin proje çalışmalarına 2015 yılında başlanılacaktır.

2003-2014 yılları arasında 34 taşkın koruma tesisi tamamlanarak 123 yerleşim yeri ile 120.460 dekar arazi taşkınlardan korunmuştur. Önümüzdeki 5 yılda 9 taşkın koruma projesi ile 15 yerleşim yeri taşkınlardan korunacaktır.

2003-2014 yılları arasında tamamlanan sulama tesisleri ile 2.680 dekar zirai arazi sulamaya açılmıştır. İnşaatı devam eden 7 proje ile 51.160 dekar arazi sulanacaktır. Planlama ve proje safhasındaki 5 proje ile 9.140 dekar arazi sulanacaktır.

Sakarya ili turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve tabiat turizmi potansiyelinin ortaya çıkarılarak geliştirilmesini sağlamak maksadıyla Sakarya İli Doğa Turizmi Master(Gelişme) Planı onaylanarak uygulamaya konmuştur. Ulusal biyolojik çeşitlilik envanter ve izleme projesi ile biyolojik envanter ve izleme çalışmaları yapılması planlanmaktadır.

Sakarya'da son 12 yılda anlık gözlem verisi sağlayan ileri teknoloji ürünü 11 otomatik meteoroloji gözlem istasyonu kurulmuştur.

MAHALLİ İDARELER

1) BELEDİYELER:

Sakarya Büyükşehir Belediyesinin **2015** yılı mali bütçesi; 350.000.000 TL. gider, 340.000.000 TL. gelir ve finansman tahmini 10.000.000 TL. olmak üzere 350.000.000 TL. denk olarak hazırlanmıştır.

Büyükşehir Belediyesinin **2015** yılı yatırım programında 56 proje mevcuttur. Projelerin toplam tutarı 100.630.563 TL. ve ödeneği 121.039.109 TL.'dir. IV. Dönem sonu itibariyle 63.224.121 TL. harcanarak % 87 nakdi gerçekleşme sağlanmıştır.

Büyükşehir Belediyesi SASKİ Genel Müdürlüğünce içmesuyu, kanalizasyon, arıtma ve abone hizmetleri alanlarında 2015 yılı programında olan 41 projenin toplam tutarı **373.188.036** TL. olup, IV. Dönem itibariyle **87.507.887** TL. harcama yapılarak % 52 nakdi gerçekleşme sağlanmıştır.

İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü **2015** yılında Büyükşehir ve İlçe Belediyelerine 22 proje için 268.767.895 TL. kredi tahsis etmiştir.

SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1-Sakarya'da onbin kişiye düşen yatak sayısının (18.8) Türkiye ortalamasının (26.6) altında olması sağlık hizmetlerinde ciddi bir zaafiyet oluşturmaktadır. Hastaların bir bölümü çevre illere sevk edilmektedir. İlimizin Türkiye ortalamasına erişebilmesi için 1300 yatağa sahip yeni bir hastanesinin olması gerekmektedir. Bu nedenle bu ihtiyacı karşılayacak bir Devlet veya Şehir Hastanesi yapılması acil ihtiyaçtır.

2- İlimiz genelinde sulanan tarım arazisi yetersizdir. Sulanabilme kabiliyetine haiz 93.000 hektarlık alanın yaklaşık 20 bin hektarlık (toplam alanın % 8'i) bölümünde sulama ünitelerinden fiilen yararlanılarak sulu tarım yapılmaktadır. Adapazarı ovasının yeterli düzeyde sulanabilmesi için DSİ'nin ilimizdeki sulama projelerinin yapımına ağırlık vermesi gerekmektedir.

3- Arazi Topplulaştırma çalışmaları; İlimizde toplam tarım arazisi 225.600 hektardır. Toplam parsel sayısı ise 440.184'dür. Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı 47.421 çiftçi bulunmaktadır. İşletme başı ortalama parsel sayısı 9, işletme başı ortalama arazi büyüklüğü ise 47 Dekardır. İşletmelerin büyüklüğüne göre dağılımı ise 20 dekar altı işletme %28, 20-50 dekar arası işletme %49, 50-100 dekar arası işletme %21, 100 dekar ve üzeri işletme %2 dir. Araziler küçük ve çok parçalı olduğundan çiftçimiz daha fazla gelir elde edebilecek ürünlere yönlendirilmektedir. Arazilerin rantabl kullanımı için arazi toplulaştırılması yapılması ve modern sulama sistemleri ile entegrasyonu önem arz etmektedir. Yaklaşık 50.000 hektar alana sahip Akova olarak bilinen Sakarya ırmağı havzasının toplulaştırılması amacıyla fizibilite çalışmaları tamamlanmıştır. Projenin yatırım programına alınması beklenmektedir.

4- Devlet Üniversitesi; Üniversite eğitimi için öğrencilerin tercih ettiği Sakarya'da ikinci bir devlet üniversitesinin açılması kamuoyunda büyük bir beklentidir.

5- Adapazarı-Karasu Demiryolu Projesi sorunlarının bir an önce giderilip, Projenin hayata geçirilmesi beklenmektedir.